

امیر حسین خنجی

سروده‌های لارستانی

نشر الکترونیک: وبگاه ایران تاریخ

www.irantarikh.com

راهنمای خواندن متن لارستانی

در نویسهٔ لارستانی نشانه‌های خاصی وجود دارد که در پارسی نیست. این نشانه‌ها خواندنِ درستِ متنِ لارستانی را آسان و ممکن می‌سازد، و به‌قرارِ زیر است:

ء: این نشانهٔ اضافه است و در آخرِ اسم اضافه می‌آید و آوایش زیر است یعنی کسره. مثلاً، **کِتَابِ شاهنامه**. **کوچمِ دراز**. **رِه مَدْرَسَه**. **دودِ سیبِه**. **دِوَرِ دالون** (یعنی دروازهٔ دالان) که می‌خوانیم **دِ-ر-ا-د-الو**. **خَرَسِ چَش** (یعنی اشکِ چشم). در نوشتنِ گویشِ لارستانی این نشانهٔ اضافه را حتماً می‌گذاریم و همچون پارسی نیست که اگر دلمان خواست کسرهٔ آخرِ اسم را بگذاریم بگذاریم و اگر دلمان نخواست نگذاریم. گذاشتن این نشانه الزامی است زیرا اگر نگذاریم غلط خواهیم خواند، و اگر نگذاریم املایش غلط است و ناقص نوشته شده است.

ء: این نشانهٔ حرفِ ربط و عطف است مثل «و» در زبان پارسی. مثلاً، **کِتَابِ ءِ دَفْتَر**. در گویشِ لارستانی حرفِ ربط و عطف را «و» نگویند، زیرا «و» که بر سرِ اسمها می‌آید به معنای «به» است. مثلاً، **بِهَرَامِ وَدُرُستِ اُش گُت** به معنای «بهرام به‌درستی گفت» است. و اگر بگوئیم **کِتَابِ وَدَفْتَر** معنایش «کتاب به‌ضمیمهٔ دفتر» است. یا مثلاً، اگر بگوئیم **مَرَدِ وَزَنی** معنایش می‌شود «مردی به زنی» یعنی مردی در معاوضه با زنی.

ـ: این نشانهٔ زیر است در کلماتی مانند **مِهَران** و **بِهَبود** و **کِه** (چه کسی) و **بِه** (حرفِ اضافه) می‌آید. مثالِ دیگرش **بِبِلَه** (یعنی جماعت) است که می‌خوانیم **بِ-ل-ه**.

ـ: این نشانه برای کلماتی مانند **گُل** (یعنی گود) و **مَو** (یعنی من) و **تَو** است. مثالِ دیگرش **جَوَخَن** (یعنی هاون) است که می‌خوانیم **ج-خَن**.

ـ: نشانهٔ نونِ بی‌نقطهٔ وارونه. این نشانه بر روی حروفِ ساکن می‌آید که نوشته می‌شود [و باید نوشته شود] ولی خوانده نمی‌شود. مثلاً، **جون** (یعنی جان) را می‌خوانیم **جو** [بدون تلفظِ نونِ آخر]، و **خوَد** را می‌خوانیم **خُ** [به ضمهٔ کشیده، و **دَهت** (یعنی دختر) را می‌خوانیم **دُت** [به ضمهٔ کشیده]، و **کِهَد** (یعنی کوچک) را می‌خوانیم **کِه** [به کسره]

کشیده]، و **اَمَدٌ** (یعنی آمد) را می خوانیم **اَمَـ**.

و: («و» با نونِ وارونه بی نقطه بر رویش): این نشانه حرکتِ ماقبلِ خودش را بیان می کند و خودش تلفظ نمی شود. مثلاً، **خُوَم** (یعنی خودم) را می خوانیم **خُم**. و **پَسُو** (یعنی پسرِ موردِ نظر) را می خوانیم **پُس**. و **کُو** (یعنی کجا) را می خوانیم **کُ**. [به ضمه کشیده]. و **اَوُد** (یعنی بود) را می خوانیم **اَد**.

ه: («ه» ناچسبانِ آخر با نونِ وارونه بی نقطه بر رویش، و «ه» آویزِ چسبانِ آخر). این دو نشانه که در آخرِ کلمه می آید حرکتِ ماقبلِ خودش را بیان می کند و خودش تلفظ نمی شود. مثلاً، **سِرَه** (یعنی سر) را می خوانیم **سِرَـ**. و در کلماتی مانند **کوچه** و **که** و **چه** و **که** (چه کسی) آید.

ے: این نشانه در آخرِ کلمه آید و آوای زیر (یعنی کسره) را بیان می کند. مثلاً، **اُمَاوے** (یعنی می خواهم) را می خوانیم **مَـوِـ**. و **اُچے** (یعنی برود) را می خوانیم **اُچِـ**. [به کسره کشیده].

ئ: این واژه در اصل «است» بوده است که چون در آخرِ کلمه آید **اِـ** تلفظ شود (کسره کشیده)؛ لذا به این شکل می نویسیم تا در خواندن اشتباه نکنیم. مثلاً، **مَرَدئے** (یعنی مرد است) را می خوانیم **مَرَدِـ**. و **این کتابئے** (یعنی این کتاب است) را می خوانیم **اِن کِتابِـ**. و **بُودئے** (یعنی بوده است) را می خوانیم **بُدِـ**.

ی: «ی» وصفی و نسبی (نسبتی) را حتماً با نقطه می نویسیم تا از «ی» نکره (وحده) متمایز باشد و در خواندن اشتباه نشود.

رازِ مستی

بِدا ساقی! بِرِزِ جامی اِز آن صَہبایِ ریحانی
کہ مَستی امِ آنشاطِ آرے دَمی بِکُنمِ غَزَلِ خَوانی
بِرِزِ امّو آدِه کہ دَرِ مَستی اِہستِ ءُ بودِ فارِغِ بّوم
کہ ناہُشیارِ دَرِ بَندِ دے ءُ اِمروزِ فَردانِی
بِرِزِ کہ درِ یَہ دا سِوزِ «أنا الحقّ» اِز دِلِ ءُ ہُشیار
کَسی خُوَدِ مّوجِ آ اویزِے کہ پَروائی شِہِ دَریانی
مُریدِ ءُ ہَمّتِ رِنَدونِ ءُ عالمِ سوزِ بی باکِ امّ
کہ مَحفِلِ شُونِ دَمی بی بادَہِ ءُ خالیِ اِغوغا نی
مّویمِ مّوجی، سَراپا جُستجو ءُ پویہ ءُ سِیری
سِرِشتمِ پیچِ ءُ تابِ ءُ نَعَرہِ ءُ شوریدہِ سامانی
گِریبونِ چاکِ ءُ بی پیرایہ چُونِ ءُ خُورشیدِ رَخشونِ امّ
رَہی اُمِ بارئِے، بی آغازِ بی فَرجامِ ءُ پایانی
حَدیثِ بَزمِ مُشتاقونِ نہانِ بایتِ بومِ اِز اِغیار
سُخندِ مَحفِلِ ءُ عَشاقِ جُز با رَمزِ اِیمانی
دُو حَرفیِ اُمِ اوے بِگّوم، بَلِ مِہِ سِرہِ زَہرہِ ءُ گُتاشِ اُمِ نی
بِدا، مَسْتِ اُمِ بِکُنْ ما جُراتِ آرز، تا تِرسِ دِلِ وانے

چنان مَسْت اُم بکن کہ از هوش اُچم جار اِخدا بزنم
 بگوم: یارب! مؤبیزار اُم اِآدابِ مسلمانی
 هم آئینِ گروہِ سَرودارونِ خرابات اُم
 کسی کہ لوءِ سِرِّ داری نہ آویزون ئے اِز مانی
 دلی کہ تگِ سَنہ اُم ات آہشت ئے بد آواسہ پیرِ اساءِ خوت
 اِ مُشتِ خاکِ توتا کی اُم اِشائے بگنم نگہبانی
 مؤبا یک نعرہ ئی زنجیرِ تقدیرِ تومہ اشکست ئے
 توشیرِ بیشہ اِ فلاک ات اومے اُش بگنہ زندانی
 چدار اُم باز کہ اِپاءِ گردون نِسَم ہمرہِ خوم اُش بپرَم
 فلک بایت کہ تسلیمِ مؤبوئے یا اِز تپش وانے
 اِگستاخیم جبریلِ اُمین شکوہ اش کہ پیشِ یزدان
 کہ این بندہ تھی مغزار موزہ بندگی یانے
 خطاب اِز عرش اومد کہ مین بندہ نا اسرار اش اِجست ئے
 تگِ این دنیانا جز خنجی کسی شوریدہ اُم مانی

نقاب اِز یوسفِ معنی اُم واسست ئے سِرِّ بازار
 دریغا! کس خریدارِ دلِ مشتاقِ سودانی

سر در گریبون

دش ام پُرسید! مَرَدِ نُکْتَه دانی
تَشْءِ اَیْمَنِ دِیْگَه اِسَاءِ چِه گُرانی
مَه اِز مَدِیْن چُدے پِیْرے دِل آگاہ
کِه دَسْتِءِ هِیچْگَه نی دارے شَبَانِی
جِهَانِءِ رَنگْءُ بُو خَالِی اِعْشَقْ ئے
نَوایِءِ نایِءِ هِیچْگَه جَانِ فَزَانِی
زَلِیخَا خَسْتَه ئے اِز صَحْبَتِءِ دُوسْت
اِسَاءِ یُوسُفِ دِیْگَه تِگْءِ مِصْرِ جَانِی
هَنْوَزَا پِشْتِءِ بُونِ اَشْتُرْ شِه خِیْزِ ئے
شِگِفتَا! اَدَهْمِ اِنْگَارِ اَشْنُوَانِی
تَهی اِز بَادَه جَامْءُ کُوزَه بَسْتِ ئے
دِیْگَه دُرْدِیْ کُشِی تِگْءِ شَهْرِءِ مَانِی
بَسِی اِم آکَاوِیْدِئے هَرَجَا، دَرِیغَا!
یْکِی هَمْ صُحْبَتِی دَرْدِ اَشْنَانِی
اِسْوَزِءِ سِیْنَه ئِی آهْی یَه رُسْتِے
کُسی خُوْدِءِ نَالَه دِلِ هَمْ نَوَانِی

مگر خرسِ چَشی بفتے ءِ واگوئے
 غمِ جون با زبُونِ بی زبانی
 عَجَب سوت ءِ خَموش ئے این دِیارا
 نہ شَروائی، نہ ہوئی، نہ فغانی
 نہ یاہوی ءِ دلِءِ فَریادِ خوٰہی
 نہ اِزارِءِ «أَنَا الْحَقُّ» داستانی
 اَگر صَاحِبِ دِلونِ اِز دِه چُدِستنت
 چِرا تِگِءِ بادِیہ بَوُنِگِءِ دَرانی
 دِلْم تُنِگِئے، دِلْم تُنِگِئے، دِلْم تُنِگِ
 تِگِءِ این دِه نا کُسی هَمْدَرْدِءِ مانی
 رُوْزی خُنْجِی ام دِیدِ سَر دَرِ گِریبُون
 گِرفِتارِءِ طِلمِءِ بَدِگَمانی
 اش اَگتِ اِز کاروانِ لَرْدِءِ بُوْدِستَم
 کِه تیلِءِ قَافِلِہ اهلِءِ وَفانی
 نہ اِز مَنزِلِ نہ اِز پِیچِ ءِ خَمِءِ راه
 نہ اِز رَهزَنِ نہ دُزْگِہ هِیچِ یانِ
 وِگَرِ نہ اِساءِ چِه اِز اَسِیبِءِ خاری
 خِراشی هَم شِہ دَامونِءِ کَبانی
 دِلْم پَرِپَرِ زَتائِ اِساءِ مَرْدِءِ راہی
 دِل آگاہی، حَریفی، رازدانی
 کَلَنَدَرِ طِینَتی، رِنَدی، صَفاکِیش
 سِکَنَدَرِ شُوکَتی، بُوْدَرِ نِشانِی

فقیری، سرفروشی، پاک بازی
 مَلَنگی، فارغ از سود زِیانی
 رَه آموزی اِخیل رَه سِپارون
 خَیِرء گنجء اَسرارء نِهانی
 سّواری از تَبارء سَر و دَارون
 مِسیحی، مِهدی نء آخِر زَمانی
 اِگَر دَر رَه دَر آ دَس تِی دَر آ رِے
 بَسازِے از سِرء نَوِیک جِهانی
 بَد آ ساقی اِمّو دِه جَامی گوارا
 کِه تَه بی خُود بَبّوم از خُوم زَمانی
 مَگَر دَر بی خُودی رَاهی بِیابم
 مِینء دَریایء ناپیدا گِرانی
 بِیاوِیزم خُودء مّوجء خُرّوشون
 بَبّوم وَا پِیچء تَابء جَاودانی

چش اره

پرسوزء نواخوانم، جامی برزای ساقی
شایت که بویه همدردی تگ محفلء ما باقی
عمری چش اره شستم شایت که مگر روزی
از گرد در آ مَردي آوارهء آفاقی
با خرجی نء مال مال از آهء جگر سوزی
شوریدهء مجنونی دل زندهء مشتاقی
تگء دیرء کلیساء تگء مزگتء بتخونه
هر جا که چدم آمدید سالوسیء زراقی
یانم که خوتستودنت رندونء صفایشه
یا از چشء مؤچستود بیناییء براقی
دش نیم شوی جبریل آروم اومد میخونه
ته بشنفة از مستی رازی از بونء ساقی
ته ایادهء ملایک دذ تابء تبء انسانی
انسان شه خدا رسنه با فطرتء خلّاقی
اش دید جذبء خنجی هوئی اش زتء اش گت
پر سوختهء زارم، جامی برزای ساقی

قال له موسى: هل أتبعك على أن تعلمن مما علمت رشدا؟
قال إنك لن تستطيع معي صبرا

قلندر

ای دوستِ بدآ، قلندرُ مجنونِ به
با سینهءِ چاکِ دِدهءِ پر خونِ به
ات آوے رازِ بچِ دُوارِ گشتیِ بدانہ؟
خِضرُ اشواجو شہِ دامنِ آویزونِ به

إِنَّا عَرَضْنَا الْأَمَانَةَ عَلَى السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالْجِبَالِ، فَأَبَيْنَ أَنْ يَحْمِلْنَهَا،
وَآشْفَقْنَ مِنْهَا؛ وَحَمَلَهَا الْإِنْسَانُ، إِنَّهُ كَانَ ظَلُومًا جَهُولًا

مشکلِ دل

باری وگوئی نئی لیتو ندئی لوءِ دلِ مَّو
جِلِّ اَزْ كِنَايَا كَسِي يَهْ دُونِ مُشْكَلِ مَّو
جبریل گروخت ازمو که بارم نه گشه
سرگشتگی رنجِ جنونِ حاصلِ مَّو

رَبَّنَا ظَلَمْنَا أَنْفُسَنَا، وَإِنْ لَمْ تَغْفِرْ لَنَا وَتَرْحَمْنَا، لَنَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

دلء دیوونه

تا خرسء چشم پراش کیمیمونهء مَّو
چو عرشء خُدا نعرهء مَسْتونء مَّو
بوڈ وردء زبونء همء افسونء مَّو
رُسواىء جهان بوڈ دلء دیوونهء مَّو

وَأَنْبِئُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ

درویش

درویش امء در بندء گلء هشت نهم
مُروی کیم اجا دراچے ویک پشت نهم
آواره نهم، ره گُذری بی هدف ام
یانم چه ام اوے گُجام اوے لوشت نهم

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ أَمْوَالَهُمْ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ سِرًّا وَعَلَانِيَةً

عشق

عُشَّاقء خُدا در همء جا بسیار ننت
جمعی مدهوشء عِدءئی هُشیار ننت
مَّو عاشقء مین گسونء بی جونء دل ام
که از عشقء رُخء خُلقء خُدا سرشار ننت

قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ! لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ!

ول بُودَه

تا، بَنَدَهٗ نَفْسِءُ پِیْرُوٓءِ دِلِ بُوَسْتَمِ
مَقْبُولِءِ دِلِءِ مَرْتَمِءِ جَاهِلِ بُوَسْتَمِ
اِز قافلَهٗءِ اَهْلِءِ صَافِوَلِ بُوَسْتَمِ
سَرگَشْتَهٗءِ كُوْرَهٗ رَاهِءِ باطِلِ بُوَسْتَمِ

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَىٰ

انتظارِءِ گِلِ

يَكْ چَنَدِ دِلِ اِز خِيَالِءِ باطِلِ شَادِ اُوْدِ
يَكْ چَنَدِ خِيَالِءِ باطِلِ اِز دِلِ شَادِ اُوْدِ
مُوْبِيْنِءِ دِلِءِ خِيَالِءِ سَرگَشْتَهٗءِ زَارِ
غَافِلِءِ كِه٩ اِنْتِظَارِءِ مَوْگِلِ شَادِ اُوْدِ

تَتَجَافَىٰ جُنُوبُهُمْ عَنِ الْمَضَاجِعِ خَوْفًا وَطَمَعًا

سازِءِ دِلِ

تَارِءِ دِلِءِ اِشْكَسْتَهٗءِ مَوْسَازِءِءِ كِه٩ نِئِ
تِگِءِ سَازِءِءِ دِلْمِ نَوَآءِ آوَازِءِءِ كِه٩ نِئِ
اَسْرَارِءِءِ كِه٩ يَانَمِ خَوْتِئِءِ تِگِءِ خُونَهٗءِ دِلِ
هَرِ ذَرَّهٗءِ دِلِ زَمَزَمَهٗءِ پَرْدَازِءِءِ كِه٩ نِئِ

أَفْغَيِّرَ دِينَ اللَّهِ يَبْغُونَ، وَلَهُ أَسْلَمَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ!؟

رَهْ خِرَت

مَرْدِي كِه نِه تِگِ رَهْ رَهْ خِرَت رَهْ چُدائے
هَر جَا چُدائے غَا فِلْ ءُ بِي رَهْ چُدائے
چَش وَا گْدُءُ دَر عَرَصَهْ ءُ سَوْدَايْ ءُ زِيَان
بِنِگَر كِه كِه بَا حَسْرَتْ ءُ آوَهْ چُدائے

وَ كَيْفَ تَصْبِرُ عَلَيَّ مَا لَمْ تُحِطْ بِهِ خُبْرًا

بِي كَس

بِي چَارَهْ دِلِي كِه تِگِ ءُ سِنَهْ ءُ مَا اَوَائے
اَز بِي كَسِي اِينْگَا شِ گِرْتْ ءُ مَآوَائِي
نِه عَاشِقْ ءُ نِه مَسْتْ ءُ نِه شَوْرِيْدَهْ ءُ دِل
مَرْتُمْ وَ غَلَطْ اَش اِپِنْدَرِنْتْ هَر جَايِي

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةَ

بَادَهْ ءُ وَصَل

اَوَّلْ سِرَهَاتْ اَوِيخْتَهْ كُنْ لُوْءِ سِرَهْ دَار
اَنْگَهْ بَكُنْ اِدَّعَايْ ءُ عِشْقِ ءُ رُخْ ءُ يَار
دَر مَحْضَرَهْ دُوَسْتْ مِيْنِ كِه بِي جَانْ ءُ سَرْتْ
اَز بَادَهْ ءُ خَاصْ ءُ وَصَلْ اَبُوْءِ بَر خُوْرْدَار

إِنَّ كَثِيرًا مِنَ الْأَحْبَارِ وَالرُّهْبَانِ
لَيَأْكُلُونَ أَمْوَالَ النَّاسِ بِالْبَاطِلِ وَيَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ

شیخ ء صوفی

تِگِءِ مَدْرَسَهٗ شِیخِءِ شَهْرِ مَسْتِءِ كُفْتَارِ
صُوفِی تِگِءِ خَانَقَاهِ مَسْتِءِ رَفْتَارِ
إِزْ خَانَقَهٗءِ مَدْرَسَهٗ بُوسْتَمِ بِيزارِ
جُونِءِ مَوْفِدَايِءِ رِنْدِءِ مَسْتِءِ سِرِءِ دَارِ

كُنْتُ كَنْزًا مَخْفِيًّا فَاحْبَبْتُ أَنْ أُعْرَفَ، فَخَلَقْتُكَ

رازِءِ آدَمِ

دُخْرِيْسِءِ أَزَلِ رَوْزِي كِه دُنْيَا شِ آنَدِ
چِيكُشِ شِهِيَهٗ گِرْدِ آكِهٗءِ ؤُشِ وَا جَانَدِ
أُشِ دِيْدِءِ كِه كَرُشِ پَتَا شِ وَا سِءِ مَوْأُشِ أَوْرِدِ
دَوْرُشِ إِيَهٗ وَا بُوْدِ أَوْدِ، پَتَا مِ آپَا نَدِ

وَمِنَ النَّاسِ مَنْ يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا...

ذات

شاهینِءِ خُموشی کِه چَشُش وَا بَسْتِئِے
زِنِهَارِ مِیْنَدَرِ کِه اِشْمِهَوْتِ رَسْتِئِے
یَکِ لَحْظَه کُلُوْتَه اِز سِرَهَاشِ وَا زِ اَکُنْ
بِنِگَرِ کِه چِه خُونِ رِیْزِءُ چِوِگَرْدِ سْتِئِے

أَيْنَمَا تُولُوا فَثَمَّ وَجْهُ اللَّهِ

عبادت

مَرْدِیْ اِشْ گُتِ آ پَا بَه نِمَا زِیْ اُیْ خَوَانِ
اِز لَفْظِءِ عَجَمِ بِنِگَرِ اِتَا زِیْ اُیْ خَوَانِ
اُم گُتِ: مَوْنِمَا زَمِ نِه وَا لَفْظِءُ سَمْتِئِے
اُیْ دِوَسْتِ! نَوَایْءِ دِلِ نَوَا زِیْ اُیْ خَوَانِ

فَاخْلَعْ نَعْلَيْكَ، إِنَّكَ بِالْوَادِ الْمُقَدَّسِ طُوًى
إِذْهَبْ إِلَى فِرْعَوْنَ إِنَّهُ طَغَى

واپا بؤید

أَمَدًا زَوَادِيْنَ أَيْمَنَ بِيَامِي
كِهِ وَاپَا بؤِيدُ نَعْلُ إِزْ پَا دَرِ آرِيدُ
جِهَانِ جَوْلَانِ گَهْ فِرْعَوْنِيَا بؤُودُ
كَلِيمِ آسَا سِرَّةَ از سِينَا دَرِ آرِيدُ

سِيْمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ

شرار

تَوُكِهِ مُشْتَى غُبَارِ بِي قَرَارِيهِ
بِآمُوزِ إِزْ خُؤُودِ رَسْمِ خُؤُودِ فِرُوزِي
هِيَاهُويِ ضَمِيرِ رُؤُوزِ گَارِيهِ
كِهِ چُونِ خُؤُوشِيدِ سَرِ تَا پَا شَرَارِيهِ

كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ

جنون

مِه تِگِ كَلَّهْ نِي هُوَايِ دَارِ مَنْصُورِ
مِه دِلِ شُوقِ كَلِيمِ جَلُوهِ طُورِ
سَّوَارِ آسِپِ آمِ چُودَايِمِ كِه گَشَانِيَا
جُنُونِ مَوْشِه تِگِ دِه بَسْتِ نِي صَدِ شُورِ

أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ

وَيَادِئِ دُؤَسْتِ

بَدَا سَاقِي! كِه دِل دَر پِيچِءُ تَابِئِ
رَهْمِ بَسِ دُورِءُ مَحْمَلِ پُرشِتابِئِ
مَّؤَدِءِ جَامِي! كِه دَر آئِينِءِ پَاكُونِ
وَيَادِئِ دُؤَسْتِ وَاخُورْدَنِ صَوَابِئِ

پَلَسْمُودِءِ دِلِ

پَلَسْمُودِءِ دِلِءِ زِيْبَا پَرَسْتُمِ
كِه دَامِءِ زُلْفِيءِ اَشِ دِيْدِءِ، چَو اِدَسْتُمِ
اَم اِپِنْدَارِيْدِءِ كِه دِلِ خُودِءِ مَا وَفَا اَشِ هَمِ
عَجَبِ نَادُونِ اَوْدَمِ مَّؤِ! هَيِ نِه رَسْتُمِ

دَرِيغَا دِلِ

دِلِي اَم هَدِءِ كِه يَارِيءِ غَمِ گَسَارِ اَوْدِ
رَفِيْقِءِ مَوْنِسِءِ شَبَهَايِءِ تَارِ اَوْدِ
اَسِيْرِءِ فِتْنَهءِ زُلْفِيءِ سِيَهِ بُوْدِ
دَرِيغَا دِلِ! كِه تَا هَدِءِ خُودِءِ مَّؤِيَارِ اَوْدِ

آرزونءِ آزادی

مِه خَوَاو اَوُد، خَوَاو اَم اَدِيذ دُنِيَا بَهَار اَوُد
كُوه ء دَشْت ء بِيَاوون لَالَه زَار اَوُد
طَلِسْم ء دِيو ء بَد كِش اِش كِي دِسْت اَوُد
فَلَك خُو د ء مَرْتَم ء بِي چَارَه يَار اَوُد

مِه خَوَاو دِيذ هَر چِه گُل پَر پَر بُو دِسْتَوُد
هَمَه اش وَا بَاغ ء جَوْن پَر وَر بُو دِسْتَوُد
اَهو آزاد ء شَاد اَوُد تِگ ء چَمَن زَار
كَمُون اَز دَسْت ء صَيَاد اُفْتَدِسْتَوُد

مِه خَوَاو دِيذ دَر ب ء حَوْشَم ء گَلَه وَاز اَوُد
اِدو ر ء دِه نِه گُرگ اَوُد، نِه گُر اَز اَوُد
مِه خَوَاو دِيذ مُحْتَسِب اَز دِه چُدِسْتَوُد
دِه ء وَر دِه نَشَاط ء سَوْر ء سَاز اَوُد

چَش اَم وَا كُد، جَهَان سَر د ء سِيَاه اَوُد
هَمَه اش دَر د ء غَم ء اَفغُون ء آه اَوُد
هَنو زَا دِيو اِتِگ ء دِه كَت خُدا اَوُد
هَنو زَا آزاد ء ء گُل چِه رَا چَاه اَوُد

لَن تَرَانِي

شوی کارِ خیرت پرداخته ام کرد
لِوایِ بی خودیِ آفراخته ام کرد
هوایِ یارِ بی انباز ام آسست
سوارِ دل بُودم، پرواز ام آسست
گذرگاهم همه اش دریایِ خون اُود
جنونِ ذی فَنونم رهنمون اُود
چُدَم پَرِپَر زَنون تا کویِ دلدار
کِه پُر بَکُنم مَشامِ اِز بویِ دلدار
هُویدا بودِ جهانی نورِ دَر نور
پسِ اُپشِ لامکانی نور در نور
مَو حیرانِ تماشایِ تجلّی
فنايِ نورِ زیبایِ تجلّی
کِه ناگه پَر تویِ اِز لامکانِ جَست
دواری اُش کَشیدُ راهم اُش بست
مِه جونِ جَختِ اَخگری اُش سُوخندَم پاک
بَلَم اُش تُکِنَد تِگِ پهنایِ افلاک
اِتِگِ هَر ذرّهٔ خاکیستَرِ مَو
تَنی وارِستَد عینِ پیکرِ مَو

همه بی سر ولی رخشون چو مهتاب
صف اندر صف دوون و پرتپ و تاب
ادست و هر یکی تشت و سیاوش
اهر تشتی سری تاوند و چون و تش
همه پر پر زنون و راه جویون
فتون خیزون اسمت و نور، پویون
اژرفای و فلک از منبع و نور
صدای دل نوازی رستند از دور
که: «ای در عشق و ما تن کرده فانی!
گنابازی بس آگن! لن ترانی»

چنگِ دل

باز، اِشْوِ چَنگِ دِلْمِ بِي زَخْمَهٗ اَفغانِ كِرْدائے
باز، مَخْمُورِي اَمَدے، مَغزُمِ پَرِيشانِ كِرْدائے
باز، شَوْقِ مَنزَلِ لِيلا مِه تِگِ كَلَهٗ اَفْتَدَّئے
باز، مُرغِ جانِ هَوایِ كَویِ جانانِ كِرْدائے
اُمِ اَوَمے بِيگُومِ حَرْفِي، بِيانَمِ نارَسائے اُمِ يَه شائے
گَر نِيگُومِ، دَر دُش سِنَه اَم چُونِ خَرگِ داغانِ كِرْدائے
داغِ اِگَر تِگِ سِيَنَه اَم اِشكُستائے كِه وَا اَهِي نِه بَوَمے
رَمزِ عِشْقِ مَسْتِي اِز نا اَهْلِ پَنَهانِ كِرْدائے
وایِ اِز اَن بَزْمِي كِه هَمْدَرْدِي شِه تِگِ وَا دِيْدِ نِه آ
شورِ شِعْرُمِ جُستجويِ رازدارانِ كِرْدائے
شَهْر تَنگِ جايِ جَسْتِ خِيْزِ پِيچِ تَابِ نِي
اينِ گِنانِ اِيكِ وِلا لَوِ وَا بِياوانِ كِرْدائے
يادِ اَيّامِي كِه مُونِ پا اَوْدِ بَساطِ چَنگِ مِي
دَل هَوایِ رُوْزگارِ وِصَلِ يارانِ كِرْدائے

رُوْزِگاری دارُءِ بَدَلُوْءِ دِوْشُمِ اَوْدَرَه اَمِ اسپَرِيْدِ
 باز، دِلِ شُّوْقِ دِيَارِءِ سَرُوْدَارانِ كِرْدائِے
 پَرْدَهٗ اِز لُوْءِ رازِءِ خُنْجِي اُفْتَدِےءِ رُسُوْا بَدِے
 بَس كِه بِي پَرُوْا حَدِيْثِءِ مِي گَسارانِ كِرْدائِے
 نَعْرَهٗءِ مَسْتونَهٗ اش اِز عَرَشِءِ بَرِيْنِ هَم رَد بَدِے
 سِيْلِءِ عِشْقِي تارُءِ پُوْدُش جُمَلَهٗ وِيرانِ كِرْدائِے
 بُوْنِگِءِ تَكْبِيْرُش سِرَافِيْلِ اَش شُنْفَتِ اِز اَسْمونِ
 اَش گُت: اَيْنِ شُوْرِيْدَهٗ نَا كَارِءِ مَوْ اَسانِ كِرْدائِے
 جَرَّهٗ شاهِيْنِي نِے، پَرُوْازِءِ هُمَا اش اَمُوختِے
 اِز گِنابازِيْش خَلْقِي سَخْتِ حِيْرانِ كِرْدائِے
 تَش شِه تِگِءِ جُوْنِ بَسْتِے مانَا جَلُوَهٗءِ بِي پَرْدَهٗئِي
 دَعُوِيْنِءِ هَم وَنَدِيْنِءِ مَوْسايِءِ عَمْرانِ كِرْدائِے
 چَش شِه گُفْتار اَكْنِه چُوْنِءِ فَرزانَهٗ يَا حَرْفِ اَش زَتِے
 لِيكِ كِرْدارُش جَدَلِ بَا عَقْلِءِ اِيْمانِ كِرْدائِے
 خُوْدِءِ زَبُوْنِ دَعُوايِءِ تَوْحِيْدِ اَش هَه، اَمَّا اِي دَرِيغِ
 اَنْدَرُوْنُش كَارِءِ صَدِ فَرَعونِءِ هَامانِ كِرْدائِے
 دِے اِساءِ يَكِ دَوْنَهٗئِي اِز قُرْبِءِ سُلْطانِ رانْدَهٗ بُوْدِ
 باز هَم خُوْدِ خُوْاهِءِ بِي پَرُوْا نِے، عِصِيانِ كِرْدائِے

راہِ خونہٗ حق

گسی کہ عاشقِ خلقِ خدائے
حسابش از دگر خلقون جدائے
ہمین کہ ات دیدِ یکی رختش سفید ئے
مگِ واین رو سفیدُ پارسائے
بسا مِرتا دلش زنگاری اش باز
کہ چُونِ پاتیلِ میریاسی سیائے
نہ ہرگس آیہ ئی قرآن شہ بر کِرد
خدا جوی ء فقیہ ء حق گرائے
نہ ہرگس نامش احمد بود نبی ئے
نہ ہر تازی زبانی مُصطفائے
قدم آہستہ آسہ، آی خِرت مند!
ا ہر گامی یکی دامِ بلا ئے
ہزارون راہ ایدیوستون چُدائنت
ببین کہ راہِ خونہٗ حق گجائے

وَ شُوخِي يَك رُوْزِي خُنْجِي شِه مَآگُت
 كِه زَر دَر زَنَدِگِي مُشْكِلِ گُشَا ئِ
 بَنِي آدَمِ اَسِيْرِءِ مَالِءُ جَاهِ ئِ
 اِگَر شَاهِءُ اَمِيْرِ ئِ يَا گَدَا ئِ
 زَر اِز پِشِ پِشِ شِه خِيْزِ ئِ ءُ مَرْتُمِ اِز پِشِ
 اَجَلِ چُوْنِءِ بَادِءِ صَرَصَرِ شُوْنِ قَفَا ئِ
 خُدا يَا! مَرُوْكِى سَر گَشْتِه اَم مَّوْ
 رَهْمِ پُر پِيچِ ءُ دِيْدِه اَم بِي ضِيَا ئِ
 خُدا وِنْدَا! دِلِي آگَا ه اَم آدِه!
 كِه آگَا هِي مَتَاعِءِ بِي بِهَا ئِ

شطحیات

آی خُدا! یک رُوژ پُرس از جَبْرئیل
حالِ زارِ بَنَدگانِ راست رُو
اُمراش آدِه تَه وَصِدقُ راسِتی
اُت بَگِوَمے حالِ عِبَادَت، بی دُرُو

تُو خِیال اَکِنِه کِه شُغلِ بَنَدگی
چُونِ خدایِ سادَهٗ آسون بُوَدئے؟
مِین دِلِی کِه تِگِ سِنَهٗ بَنَدَهٗ ات نَدئے
دَر سَبیلِ بَنَدگی واخون بُوَدئے

یک رُوژی بَد آزر، بَبین دِنیایِ ما
دردِ سَره‌ایِ مَسلمونی بَبین
بَد آ بَبین دِنیاتِ اِدستِ کِه اِفْتَدئے!
صد شَکستِ نَا وَا سَامونی بَبین

نُو خُدایِ گَشْتی نِ دینِ حَنِیف
اُمَدئے دَعویِّ خُدایِ کِرْدائے
دَامِ تَزویرِ رِیا گُستَرْدائے
خُوَدِ پِیامَتِ بی وَفایِ کِرْدائے

کَتخُدایِ شَهرِ ما قابیلِ خو
رَهَبَرِ ما سَامِریِ آزرِے
گُگِ بَبُوَم اُمِیَه اَوَمے بَگُوَم رَبِّ کَریم
بی نَوَا آزارِ ظالِمِ پَرورِے

ما «أَلست» ءِ تَوُّءُ «بَلِی» یِ خَویشْتن
جَمَلَهٗ مُونِ یادئے، وَلی چُونِ بِلِّئِیم؟
چُونِ اِدیوِ نَفْسِ بَدخو بِلِّئِیم؟
چُونِ اِدَامِ آزِ شَهِوتِ وارَهیم

آی خُدا! دَسْتی دَر آزارِ آسْتین
دیر اَگَر جُنْبِستِهٗ اَو بَنَد اَشکَنے
ما هَمانِ یارونِ پارینِ تُوئِیم
کارِ باری جِلِّ اِدردِ دینِ مُونی

آی دل

خدارا! آی دلِ نافرہمِ گودن
گنابازی بس ئے، دستم تہ دامن
دوستا ہر طرف از شوقِ پرواز
چشت واگد! قضا اوائے تہ مکمن
فلک بالِ پل اش واسستے از تو
کہ گنجِ دالوئی بگنہ نشیمن
اگلہات در گن، آی مرغِ دلِ زار
ہوایِ باغِ راغِ دشتِ گلشن
بدآ! واگرد واتگِ لونہِ خوت
بس ئے سرگشتگی نِ ہر کویِ برزن
مچو غافل، کہ پشتِ ہر دوازی
گمین او ائنت، شو باز سنگِ فلاخن
اکیوینہ امیدِ وہمِ رؤیا
مپین با خوش خیالی آواجوخن
سرایِ دہرِ دون ظاہرِ فریب ئے
گبایِ آرزوِ آرد ای بی از تن

اُمیدءِ کام بَخشی اُتہہ از دہر؟
 فَرگ کِردا تِگءِ کاوینءِ سوزن
 گِراشی وار از چہرءِ فِسیلی
 خَلالو واچیدا تِگءِ ماہءِ بہمن
 عسل بی نیشءِ مَش گُل بی سَکءِ خار
 کَسی کَی اُش دیدئے از کوهءِ گُلشن
 تَو کِه بَش کار بَرزی اُت نہ بستئے
 نہ تالہ اتہہ نہ دون ہنگامءِ خَرمن
 اِدورءِ چَرخءِ افسون گَر مینہ دِل
 مَبَش از بازی نءِ اَیام ایمن
 جہانءِ بی وفایارءِ کَسی نی
 تَو ساءِ ہی جون دَدا ہی خُودءِ تَو دشمن
 کِتابءِ زندگی مَتَنش دُو فَصل ئے
 حَدیثءِ «بیستون» ءِ «چاہءِ بیژن»

باریدو

اُم اَوے کِه وایمیکدَه مَنزِل بِگِرم باریدو
اُم اَوے کِه جُز شاهِدُ ساغَرِ نِگِرم یاریدو
دست اِد اَمونِ حریفی بُوَم ءُ زلفِ صَنَمی
کِه بِه اِز رِنْدی ءُ مَسْتی دیگَه نی کاریدو
عُمَر اَبیهُودَه تَلَف بوذِ اِسِرِءِ مَدْرَسَه یا
بِه کِه رَخْتُم بِگِشْم وَا سِرِءِ بازاریدو
حکمت ءُ فلسفَه دَرِدِءِ دِل ءُ خُونِ جِگَرِئِ
اُم اَوے اِز اَین چَمبَرا وَاچَم سِرِءِ پَلگاریدو
اِز خِرَت جِلِّ اِجفَاءِ غَم ءُ دَرْدِ اُم نِه دیدئِ
اَی جُنونِ اَم آخُوذِ بِگِرم کِه اَمدِے خریداریدو
اُم اَوے اُچَم سَر وِباوونِ نِسَم ءُ هُو بِگِشْم
تا کِه مَرْتُم بَیْنِنتِ قِیسِ ءِ دِلِ اَفکاریدو
یَک دَمی اَین دِلِ ءُ سَرگِشْتَه نایارِءِ مَوْنِه بوذِ
هَی پَلَسْمودِءِ دِلْم! بازا مَوْبِزاریدو
بَزْمِءِ خُنْجی دیگَه بی رُونْگِ ءُ بی سازِءِ مِی ئِے
اُم اَوے کِه وایمیکدَه مَنزِل بِگِرم باریدو

فتنہ

وای! چہ فتنہ کِردائے زُلفِ شِکَن در شِکَنَت
چَشمِ نِوشِ اُردائے غُنچَہ نازِ دَہنَت
جامِ شرابِ چَشِ تُو جادونِ خِواوئے چَشِ تُو
خَرگِ تَشِ نِگاہِ تُو جِسمِ بُلورِئے بَدنَت
عَطرِ نَسیمِ صَبحِ دَمِ کِ اشِ کِ چَمَنِ مِشکِ فِشون
اُشِ گِرتِ اُودِ اِکویِ تُو بویِ عِبیَرِ دَامَنَت
مُروءِ دِلِ اِزِ هِوایِ تُو دِلِ وَ سِرا نِہِ بَسَتائے
بِی سَرِ پاتِ پاتِ اُشِ دَرِ هِوسِ باغِ تَنَت
اِی هِمَہ نازِ دَلبِری! جِونِ اِفدایِ نازِ تو
خَوشِ بِخِرامِ تَہِ بِیومِ مِستِ خِرابِ اِدیدنَت
مَایَہِ زَنَدِگِیمِ نِہِ تُو، دَامَنِ اِمَا مِچِینِ، بَدَا
تَہِ بِچِینِمِ گُلِ حِیاتِ اِزِ گُپِ لُنجِ گُردنَت

وَفِقِّءِ مُرَاد

دَلْمِ اَشِّ وَا سِے پَرِي رُو صَنَمِي، رَعْنَائِي
نَا زَنِينِي مِيْنِءِ خُوْبُوْنِءِ جِهَانَ تَنَهَائِي
بُتِّءِ نَا زُكْ بَدَنِي، زُهْرَهٗ جَشِي، غُنْجَهٗ لَبِي
شُوخِءِ آهَوَكْفَلِي، سَلْبِءِ سَهِي بَالَائِي
چَابُكِي، مَوِي مِيُونِي، گُهَرِيْنِ دَنَدُوْنِي
خَوْشِ خِرَامِي، خَوْشِ اَدَائِي، هَمَهٗ تَنِ زِيْبَائِي
رُخِ وَّرَا فَرُوخْتَهٗءِ جَامِ وُدَسْتِ اِزِ دَرِّ اُوْمَدِ
شِيَهٗ دَلْمِ بَسْتِ اِعْشَقِءِ رُخِءِ خَوْشِ غُوْغَائِي
نِهٖ مَّوُتَنَهَائِيْمِ اُفْتَا دَهٗءِ دَامِءِ زَلْفُشِ
هَرِ كُجَا هِي جُدْمِءِ وَا پَا بُدْءِءِ وَاوِيْلَائِي
دُو سْتُوْنِ! عِيْبِءِ مَّوُ اِزِ رِنْدِيءِ مَسْتِي مَكْنِيْدِ
كِهٖ وِتَدْبِيْرِ گِرِهِنِ اِزِ كَرِءِ مَا يَغَشَائِي
شِيْخِءِ صَنَعَانِ كِهٖ عَلْمِ دَارِءِ خَدَا جُوِيُوْنِ اُوْدِ
دَلِّءِ دِيْنِ اَشِّ كِهٖ فِدَا يِءِ صَنَمِءِ تَرَسَائِي
خَرْمَنْءِ طَاعْتِءِ چِيْلِ سَالَهٗ بِيْگُوْ بَادِ بِيْرِ
غَرَقَهٗ اِزِ سِيْلِءِ فَنَاخِيْزِيَهٗ كُنْ پَرُوَائِي
وَاعِظِءِ زُهْدِءِ رِيَا خُنْجِيِءِ عَشَقِءِ رُخِءِ دُوْسْتِ
هَرِ كَسِيِ وَفِقِّءِ مُرَادِءِ خَوْشِ اَكُنْ سُوْدَائِي

مال ء علم

دُوشِ مِینِ ءِ مَّوْءُ دِلِ نِزاعِ ءِ قِیلِ ءِ قالیِ اُفتَدئِے
هَمْدِلیِ اُمِ اَوِے کِ اِشِ بِگُومِ خُودِے دِلِ چِہِ حالیِ اُفتَدئِے
اُمِ گُت: اَیِ دِلِ! تَا کِیِ اِزِ آزِءُ هِواِ خالیِ یَہِ پِوْہِ
چَشِ تِہِ مالِے ءِ تُوْبِرَہِ اِتِ اِزِ اِخلاقِ خالیِ اُفتَدئِے
دِلِ زَبونِ اُشِ آکَدِ جُواگُمِ اُشِ آدَدِءُ بُرْهانِ اُشِ اُورِدِ
اُشِ گُت: اَیِ جانِ! کَلَّہِ اِتِ اِنِگارِ آخِیالیِ اُفتَدئِے
یَکِ کَمِیِ دُورِ ءِ وَرِءِ خُوتِ چَشِ بِکُنِ، دُنیاِ بِبینِ
قافلِہِ اِشِ وَا بارِ کِرْدِے ءِ یَکِ جُوالِیِ اُفتَدئِے
چِوِپونِ ءِ بِیِ مایِہِ دِہِ تُونِ کِہِ مِیوْہِ اِشِ کُورِوِ اُودِ
اُشِ بِبینِ وَا لُوءِ چِہِ دَسْگاہِ ءِ جلالِیِ اُفتَدئِے
تاجِرِے، جِنسِیَہِ اِشِ هَہِ، رانِنْدَہِ ءِ خَدَّامَہِ اِشِ هَہِ
چاخِے چُونِ ءِ خِیگیِ ءِ زِرِے غَطْرَہِ ءِ عْگالیِ اُفتَدئِے
کارِ ءِ بارِشِ خُودِے ءِ تَلکَسِ ءِ فکَسِ ءِ خُودِے کَمِپِیوتِرِے
اسمِ ءِ رَسْمُشِ تِگِ ءِ زَبونِ ءِ هَرِ باکمالِیِ اُفتَدئِے
تِگِ ءِ عِزائِ تِگِ ءِ عروسِیِ جاشِ صدرِے مَجْلِسِے
چُونِ کِہِ ثروتِ مندِے جَاهُشِ خِیلیِ عالیِ اُفتَدئِے
هَرِگِہِ اِزِ شَہْرِیِ بِیادِ یَکِ راستِ مِہْمُونِ ءِ هِیِ اَبُوِے
مَجْلِسُشِ سِیِ مِتْرِے، دَہِ پونزَہِ تاِ خالیِ اُفتَدئِے

اَرزِشِ مَرْتَمِ وَ پَولِ نَے اُزِ بَبرِ دُنیا وَ مالِ
 اینگا ذِہنم اِیادِ یَکِ نیکو مِثالی اُفتَدئِ
 تِگِ کلامِ اللہِ وَاخوَانِ آیَہِ مالِ اُ بَنونِ
 ذِکرِ اینِ آیاتِ اساءِ ایندا مَجالی اُفتَدئِ
 ہرگہ پولِ اُسِ نیستِ تِگِ جامِعہِ بیِ اَرزِشِ نَے
 عینِ تَوِپا تِگِ بُلِ نَے مینِ کِ اِزِ والیِ اُفتَدئِ
 حَرفِ «کادَ الفَقْرُ کُفْرًا» اِزِ رَسولِ اَکْرَمِ نَے
 یَعنی اِزِ فِقرِ نَے کِ مَؤْمِنِ اِکْجِ رَوالیِ اُفتَدئِ
 عِلْمِ دَانِشِ خُوبِ نَے لیکنِ عِلْمِ بیِ مالِ ایچِ نی
 خِیلیِ عَالِمِ اِزِ فِقیْرِ اِہِشْتِ مِثالیِ اُفتَدئِ
 ہرگہ ہمِ مالِ اُسِ بَوِے ہَمِ دَانِشِ وُجودِشِ کَامِلِ نَے
 میندا شَخْصیِ فالِ بَخْتِشِ اِنیکِ فالِ اُفتَدئِ
 اَیِ خُدایِ گَنجِ بَخْشِ! اَیِ کِرْدِگارِ چارَہِ سازِ
 اَیِ کَریمِ قَادِرِ رُوزیِ رَسونِ بیِ نیازِ
 کِرْمِ تِگِ سَنگِ مَہیِ تِگِ آوِ شَاہینِ تِگِ ہوا
 جُمْلہِ رُوزیِ خُوردائِنْتِ اِزِ خُوَانِ تَوِ اَیِ کَارِ سازِ
 اُمِ اَوِے شِکایتِ نِکُنْمِ اِزِ حُکْمِ تَوِ یارِ بِ خُوْتِ دِیدَا
 مَوْدَہنِ اَمِ اَبَسْتِ نَے اَمَّا دِلِ زَبونِ اشِ اَکِرْدِ نَے وازِ
 ما تِہِ لَوِ دُنیا اُورْدِ نَے بیِ رِضائِ شُورِ ما
 یا مِگُو بِنْدَہِ اَمِ بَیویدِ، یا ہیلَہِ وائیِ خُوْدِ ما بَسازِ
 عَدَلِ اِنصافِ تَوِ یارِ بِ! حُکْمِ اَکُنْ کِ بِنْدَہِ یاتِ
 سَنگِ رُوزیِ شُونِ یَکیِ بَوِے دَرَبِ رُوزیِ شُونِ بَوِے وازِ

پس چرایک بندہ نیت اش ہستئے مالء بی حساب
 دیگری بی چارہء محتاجئے اساء یک نیم غاز
 کافرستون خرمء سوزء گشئے عینء بہشت
 زندگی نء ترساء گورأت کردئے عیشء نوشء ناز
 مؤمنء بی چارہء کہ رامء مطیعء امرتئے
 روزء شو تگء فکرء حجء روزہئے ء ذکرء نماز
 توبرہ اش از نون خالیئے ء محتاجء ترساء جہود
 زحمتش بی خیرء کارش پُر گرہنء رمزء راز
 آن کہ توات یہ شناسے ء نومت یبرء یادت یکن
 پشتء اسپء دولت ات شوندئے کہ ہرجات اومے بتاز
 این یکی کہ بندہء تسلیمء درگاہء توئے
 دستء پاش ات بستئے ات کردئے اسیرء سوزء ساز
 توات گتئے دنیا ات لاستئے اساء عبادء صالحین
 وعدہء توحقئے یارب! حالا اساء ما وامباز
 احتیاج از بینء مرتم واسیہ، ای ربء کریم
 دربء روزی از پیشتہ ادربیار، رہ واگوواز
 روزی نء ہرگس گم ات کردئے پش آکن، ای خدا
 ہرگسی بی چارہئے اش آدہ دوتا دستء دراز
 مرتمی کہ رہ وجائی یہ بُرتء مالی شونی
 شون سوارء گاری نء دولت کنء ہی اش آدہ گاز
 میندا کہ ہورء بہاری خارء گل سیراؤ آکن
 مال الیوئے مرتم برین، ای رازقء مرتم نواز

بہارِ خنج

بہارئے دشتِ دَمَن شوخِ شَنگِ زیبا ئے
زَمونِ گشتِ گُدارِ گہِ تماشا ئے
زَمینِ شہِ بَرِ کِ گبایِ حریرِ رنگارنگ
دُووارِہِ بُلبلِ گُلِ بزمِ عیشِ شُونِ پائے
بِبینِ کِ دو مَنِ لیتوِ عروسِ جَلوہِ گر ئے
لباسِ لوزوؤ چرخا و پَرندِ دیبا ئے
اچیلِ گزیِ اچو، بِنگرِ بہشتِ عدنِ امانِے
گنمِ وایستے ءِ مَوْجُشِ وسانِ دریا ئے
اگہِ بَرِ اچو، چَشیِ الوِ کُناردونِ اُی بی
کِ ہر درختِ کُناری چو سَلبِ رعنا ئے
کَلیلہِ چنچِ چنچِ اَش ئے لَوِ کُناریا ہمہ جا
اِغصہِ فارغِ دِلِ شادِ مَسْتِ شیدائے
نَوازشِ تَنِ گُلِ کِردائے نسیمی نَرم
اِچکِ چکونِ بَرونِ آسِمونِ گمِ رسائے
دِلِ رَمیدہِ ہوا اشِ آسے ءِ اِدستِ مَوْچو
کِ عشقِ باز ئے ءِ زیبا پَرستِ رُسوا ئے
بِدا بَرِزِ اُمودِہِ ساقیِ کِ لَوِ بَسِیطِہِ زَمینِ
بِساطِ عیشِ طَرَبِ ہر طرفِ مہیا ئے

اَمَّوْدِه ! تَه وَاخُوْرَم اِيَادِه يَارِه لَالَه رُخِي
 كِه سِيْنَه اِز غَمِه دُورِيْش پُر وَاغُوْغَائِه
 اِهْر طَرْف نِگْرِيسْتَام ءُهْر كَجَا كِه چُدَام
 نِگَارِه گُل رُخِه سِيْمِيْن بَرْم نِه پِيْدَا ئِه
 خَزُوْن گُذْشْت ئِه كُنُوْن ءُهْ بَهَار وَاگِشْت ئِه
 خَزُوْن ءُهْمَر - وِلِي - بِي بَهَار ءُهْفِرْدَا ئِه
 زَمُوْنَه چُوْن گُذْرِسْت اِي دِرِيْغ مَّوَام نِه دَانِسْت
 بَهَارِه عَمْر كَجَا چُو كِه غَائِب اِز مَائِه
 وَايَادِه دَّوْرِه جُوُوْنِي ، بَرِيْز ، اَمَّوْدِه ، سَاقِي !
 تَه وَاخُوْرَم كِه دِلْم مَّرُوْء نَاشِكِيْبَا ئِه
 اَمَّوْدِه ! تَه هَمْرَه ءُهْ خُنْجِي غَزْل سُرَا وَا بَّوْم
 كُنُوْن كِه طُوْطِي نِه خُوْش خُوَانِه دِل شَكْر خَائِه

زندگی

تا چشمِ بر خیزه توندِ گمبذِ خضرا بدئے
دلِ اَسیرِ گشتِ امروزِ دے ءُ فردا بدئے
بس کہ دهرِ بی مروتِ کج رو ءُ کج پرور ئے
نفسِ بدخو سرکشِ مغرور ءُ بی پروا بدئے
رہبرِ ما دیبِ کارِ ما ہمہ اش لافِ گزاف
فتنہ هایِ ما بینِ کہ ہر طرفِ واپا بدئے
از جہادِ ما نفاقِ کینہِ دنیا اش گرت
«جاہدوا فینا» یِ ما اِساءِ تپتپو ءُ ہر ما بدئے
مردِ خود بینی کہ جز سودِ زیونِ خوشِ یہا بین
چون اش آشائے دعویٰ بکن کہ اینک ءُ بد بینا بدئے
ہر گہ آزادیِ اِساءِ خوشِ اش اوے کہ توبرشِ وائے
بی تکلف! مینکہِ آزاد گون رسوا بدئے
دورِ گردونِ دفتری اش بارئے بہرِ ثبت ءُ ضبط
این یکی تگِ شلِ خوت ئے آن از گہستونِ تا بدئے
یک کسی دیدہ ءُ دلشِ واخونِ بود ئے اِساءِ دردِ ما
یک کسی جامِ میسِ لبریزِ اخونِ ما بدئے
ہر یکی یارونِ ما یکِ آرزشی شونِ لون دئے
آن یکی کانِ زرِ این یکِ صخرہ ءُ صمّا بدئے

قبرء متروکی ام دیدن تگء دومنهء چر خاوء خنج
 أم گت: این هم یک رۆزی از مرتمء دنیا بدئے
 اینگا یکتا تگء بیاوون اُفتدئے بی نومء یاد
 هیچگه یانے میرء مرتم یا جلء خرلا بدئے
 بگذرے بس سالیون، ما هم تگء دنیا نه بؤیم
 هم چنون که نی ارؤز هرگس که پیش از ما بدئے
 یک رز از خنجی ام پرسید از دلیلء راهء دور
 اش گت: آی جان! پُرسشت بی جا و بی معنا بدئے
 این رهء دور و درازا نه سیره اش هست ئے نه بن
 نه دلیلء ره اساء یک ره روی پیدا بدئے
 بیله بیله خلق شون خیز ئے اسمتء ناگجا
 جاده پیماییء ما تا نیست گاهء ما بدئے
 از عدم آمدستیم ء هم رهسپاریم تا عدم
 جل از این، آی جانء دل، هرچی بگوم بی جا بدئے

حاجي

دَوش چُدَم خونَه ۽ حاجي کِه اِحَج واگشت اُود
اَو ۽ چَه ۽ زمزم ۽ تسبيح اش اُورد اُود سَوغات
اُم گت: اِز مکّه خَوش اُمديستِه ۽ حَجّت مَبَرور
بِشَم اَيَا دِلت اَگشت نِه اِزلات ۽ منات؟

وَقْتِي اُت بَسْت لِباس ۽ خُوت ۽ اِحرام اُت بَسْت
بِشَم اَدْر چُدِه اِز پَوشِش ۽ تَزوير ۽ رِيا؟
دِلت اِز مَلک ۽ زَر ۽ قُدرت ۽ نَخوت کِنديست
هَمَرَه ۽ نَعَرَه ۽ «لَبَّيْک» وَدَرگاه ۽ خُدا؟

بِگُو، مِين وَقْتا کِه تِگ ۽ جَمع ۽ خَلائق گَم اُودِه
پاوپا ۽ خَلق ۽ خُدا سَک لَک اُت اُود وَقْت ۽ طَواف
خُود پَرستي ۽ غرور اِز سِر ۽ خُوت اُت اَدْر کِرذ
قَصَد ۽ تَسليم ۽ رِضا اُت کِرذ با نِيَت ۽ صَاف

بِشَم اَن وَقْتا کِه تِگ ۽ جاگه ۽ ابراهيمي
نِيَت ۽ قُرْبَت اُت اَبست ۽ اِقامه اُت کِه نماز
هيچ اُت اَياد اُومَد اِخْلاص ۽ دِل ۽ اسماعيل
تَن ۽ تَسليم تِه «الله» دَد، با سِوز ۽ گداز؟!

بِگِو، مینِ وَقْتَا که اِز جَامِ شَرَابِ زَمَزَمِ
سِه گُلپِ اتِ اَخْرَدُ با نامِ خُدا، مَحْضِ شِفا
تِه دِلْتِ گُتِ که دِیگِه یِه خُوْرَمِ اِز مالِ حَرُومِ
بِشْمِ اُتِ بَسْتِ وَ مِینِ وَعَدَهْ نَا پِیمانِ وَ فَا

بِگِو، وَ خْتِی که اِتِ اَکِرْدُ سَعِیْ وَ صِفاءِ مِروَه
هَمْرَهْ نَعْرَهْ وَ تَکبیرِ چِه اِتِ آیادِ اُفْتَدِ
بِشْمِ اَنْ وَقْتَا که کَپِ اِتِ آیَهْ زَتِ اُتِ گُتِ «وَ حَدَهْ»
دِلْتِ اِز جَنْدَبَهْ تَوْحیدِ اِفریادِ اُفْتَدِ

بِگِو مِینِ شَوْنَا که وَ اَمونِدَهْ تِگِ وَ دَشْتِ مِنا
بِشْمِ آیَا اِتِ گُذَرِنْدِ وَ قِیامِ وَ سَجُودِ؟
هُنْکِ آبوذِ دِلْتِ آیَا اِوِصالِ رُخِ وَ دِوَسْتِ
رُخْشَنِ آبوذِ چَشْتِ اِز نِورِ جِمالِ مِعْبُودِ!؟

بِگِو، وَ قَتِی که چُدِهْ بَهرِ وَ وَقُوفِ عَرَفَاتِ
چَشْتِ تِه دَرِیایِ خَلائِقِ که اِمْغَزْتِ چِه گُذَشْتِ
اُتِ گُتِ: اِی کاشِ کَسِی اِز مِینِ اِینِ دَرِیانا
بِوَنْگِ تَکبیرِ بَر آرِ مِی که بِلَرزِ مِ گِهْ دَشْتِ

مِینْگَا اِتِ آیادِ اُمْدِ فَرْمُودَهْ سَرْدارِ رُسُلِ
وَ اَنْ هَمَهْ تَوْصِیَهْ که تِگِ عَرَفَهْ اِشِ کِرْدِ سَتُودِ
بِشْمِ آیَا اِتِ که فَرْمایشِشِ آوِیزَهْ گُوشِ
یا زَرِ بَارِ مِعاصِی دِلِ تُو مُرْدِ سَتُودِ!؟

بِشَّمْ آيَا بَغِيوُ، دَر مَوْقِعِ رَمَىٰ ءِ جَمَرَاتِ
تِه دِلْت گُت مَوِ اجَنگِ اَم خُوْدِ اِبْلِيسِ ءِ لَعِيْنِ؟
حُبِّ ءِ باطِلِ تِه دِل آدِر كِرْد؟ شَيْطَانِ تِه گُرُوخت؟
نَيْتِ اُت بَسْتِ كِه جَوْنِ بَكِنِه فِدَايِ رَه ءِ دِيْنِ؟

بَغِيوُ، وَقْتِي كِه اَت اَكِه كِهْرُءِ چَپِشِ قُرْبَانِي
نَيْتِ اُت بَسْتِ كِه هِر چِي اَت هَه قُرْبَانِ بَكِنِه
تِه دِلْت گُت كِه پَسِ اِزْمِيْنِ دِيگِه عَهْدِ اُت كِرْدِئِه
كِه زَرُءِ جَوْنُتِ نَذِرُءِ رَه ءِ يَزْدَانِ بَكِنِه!؟

بَغِيوُ، وَقْتِي اُت اَتِراشِيْدِ سِرَه ءِ نَشِ اَت اَكِرْتِ
تِه دِلْت گُت كِه مِه خُوْمِ دُورِ كِه اَثَارِءِ گُناهِ
دِيگِه گُفْتَوْنِءِ دُرُو هِيچِ يَه دَارْمِ اِزْبَوْنِ
يَه شُنْفَمِ غِيْبَتِءِ يَه كُنْمِ وَكَجِي هِيچِ نِگَاهِ

اَيْنِ هَمَه اَم پُرْسِيْدِءِ حَاجِي لَوْرُشِ اُشِ آيَه نِه زَتِ
هَاجِءِ وَاجِ اُوْدِ كِه جُوَاگْمِ چِه بَغِيوُ! وَامُوْنْدِ اُوْدِ
مُوْمِنِءِ سَادَه نَا كَعْبَه اش دِيْدِ اُوْدِءِ وَاگِشْتِ اُوْدِ
اِ «تَكِي آو» ءِ «دُو تَسْبِيح» دِلْشِ خَشْنُوْدِ اُوْدِ

عِزَّتْ عِ نَفْسِ

بِالْبِ تَشَنَّهُ، پِشِينِ عِ گَرَم، خُوْدِ يَكِ پُشْتَه خَار
رَه چُدَن بَا پَاءِ پَتِي لُوْءِ سَنَغْلَاخِ عِ خَارزَار
يَا كِه بُرْدَنِ إِسَاءِ گِرَاشِي كِوْلَه عِ سَكْرَه عِ هَسِي
يَا خَلَا وَا مُشْتَنِ إِز بَهْرِ عِ حَسُوْدِ نَاوَكَار
صَد وَا بَهْتَرِ إِز آن كِه دَرِ هَوَايِ عِ مَالِ عِ جَاه
بِكُنِه پِشِ عِ نَامِرْتُمُونِ إِظْهَارِ عِ عَجْزِ عِ اِنِكِسَار
إِز زَمُونِ عِ آدَمِ عِ حَوَّاءِ تَا اَيْنِ عَهْدِ مَّا
مَرْتُمِ اُمْدِسْتِنْتِ چَدِسْتِنْتِ صَدِ هِزَارُونِ دَرِ هِزَارِ
جِلِّ اِنَامِ عِ نِيكَ عِ أَهْلِ عِ عِزِّ نَفْسِ عِ آبْرُو
چَشِ بَكُنْ، نَامِ كِه وَا مُونْدِئِ إِچْپَه عِ رِوْزِ گَار
حِرْصِ إِسَاءِ جَاهِ عِ مَقَامِ عِ ثَرَوْتِ عِ قَدْرَتِ مَزَنِ
بِكِرُوْخِ إِز آزِ هَوَا، چُونِ عِ گُوْسْفَنْدِ إِز گِرْگِ عِ هَارِ
دَرِ حَضُوْرِ مَرْتُمِ دُونِ پَايَه گِرْدِنِ كَجِ مَكِرِ
تَا نِه بُوْءِ دَرِ پِيشْگَاهِ رَبِّ عِ اَعْلَى شَرْمِ سَارِ

زَمْرَهٗ مَسْنَدِ نَشِينِ ءِ سِفْلَهٗ خُوْد بِيْنَ مَكْشِ
 اِز دَرِءِ خَلْقُوْنَ مَكْنِ اٰی دِوَسْتِ كَسْبِ ءِ اِعْتِبَارِ
 گُوهرِءِ عِزَّتِ مَنِهٗ پِشِ ءِ مِیْرْتِ ءِ گُوهرِ نَاشِنَاسِ
 طُوْطِیْنَ ءِ خَوْشِ گُوْ مَكْنِ تَقْدِیْمِ اِمْرُوْءِ لَاشِ خُوْارِ
 مَرْتُمِیْ اِز نَاگَسُوْنَ ءُ غِیْرْتِ اِز هِیْزُوْنَ مَخُوْاهِ
 بَرزگَرِ تُخْمِیْ یِهٖ پَاشِءِ تِگِ ءِ زَمِیْنِ ءِ شِوْرَهٗ زَارِ
 لَدَّتْ ءِ دَنِیَا خَوْشِ ءِ ثَرُوْتِ خَوْشِ ءِ قُدْرَتِ خَوْشِ ءِ
 جُمْلَهٗ اِیْنِ یَا بُنْتِ مَتَاعِ ءِ زَنْدَگِیْنَ ءِ نَپَا یَا دَارِ
 خَالِقِ ءِ هَسْتِیْ جِهَانِیْ اَشِ اَنْدِءِیْ زِیْبَءِ ءِ گَشِ
 بَا هِزَارُوْنَ زِیْبَرِءِ اَرَا یِشِ ءِ نَخِچِ ءِ نِگَارِ
 هَر زَمُوْنِیْ جَلُوْءِ ءِ هَسْتِیْ وَنَخِچِیْ بُرْدَءِیْ
 هَمچُوْ تَا وِسْتُوْنَ ءُ پَآئِزِ ءُ زِمَسْتُوْنَ ءُ بَهَارِ
 اَشِ اَفْرِیْدِءِیْ جِنِّ ءِ اِنْسِ ءُ مُرْغِ ءُ مَآهِیْ دَامِ ءُ دَدِ
 زَنْدَگِیْ اَشِ اَرَا سْتِ ءِ عِیْنِ ءِ بَهُوْنَ ءِ رَنْگِیْنِ عُنْدَارِ
 حُبِّ ءِ دَنِیَا هَمْرَهٗ ءِ خُوْنِ تِگِ ءِ تَنِّ ءِ مَا جَارِیْ ءِ
 تَا كِهٖ بَبْرِیْمِ بَهْرَهٗ اِز هَر نِعمَتِ ءِ پَرُوْرْدِگَارِ
 سُنَّتِ ءِ هَسْتِیْ ءِ بَر خُوْرْدَارِیْ اِز هَر نِعمَتِیْ
 چُوْنِ ءِ زَنْ ءُ فَرْزَنْدِءِ مَآشِیْنِ ءُ سِرَآءِ ءِ خُوْیْشِ ءُ یَارِ
 چُوْنِ ءِ مَقَامِ ءُ مَكْنَتِ ءُ تَدْبِیْرِ ءُ عَقْلِ ءُ عِلْمِ ءُ فَنْدِ
 چُوْنِ ءِ جِمَاعِ ءُ خُوْرْدِءِ خُوَاوِءِ بَازِیْ ءُ كُشْتِ ءُ گُدَارِ
 دَر كَلَامِ اللّٰهِ «قُلْ مَنْ حَرَّمَ» اِسَا ءِ مَا اَمْدِءِ
 تَا كِهٖ بَكْنِیْمِ طِیْبَاتِ ءِ رِزْقِ اِگِیْتِیْ اِخْتِیَارِ

این جهاننا - در مثل - یک سفرهٔ گستردهٔ نئے
 ربُّنا روزی رسون ء اهل ء روزی جیرهٔ خواری
 «لا تُحَرِّمَ مَا أَحَلَّ اللَّهُ» دلیل ء ره بگیر
 نعمت ء لذت ادست آرز با تلاش ء سعی ء کار
 خوش بگرد ء خوش پیوش ء خوش پیوش ء خوش پیوش
 بهرهٔ آسب از مواهب های بی حد ء شمار
 آبروت اما مده اساء مال ء جاه ء نام ء کام
 لو اد رگاهی منه جز بارگاه ء کردگار

هرگه چو پشت ء دری جل از در ء یزدان ء پاک
 بی نصیب آگشت ء نومید ء دلیل ء زشت ء خواری

مَوءُ مَلَا

خَفْتَنِي وَارِدِ مِزْغِتِ بُوَدَمِ اِزْ بَهْرِ نِمَازِ
تَا كِه بَكْتَمِ خُوْدِ دِيَّانِ اَزَلْ رَا زُ نِيَا زِ
چَش مِهْ مَلَا افْتَهْ كِه تَكِيَهْ شِيَهْ مِحْرَابِ رَتِ اَوْدِ
سَر تِرَاشِيْدِهْ بِي سُبَلْتِ بَارِي شِ عِ دِرَازِ
شَنْگَلِ شَادِ اَوْدَمِ ذِهْنِ مَوْ اَمَادَهْ بَحْثِ
دِلْمِ اَشْ گُتِ: خُوْدِ مَلَا سِرِ شُو خِي بَكُو وَا زِ
چُدَمِ عِ خِدْمَتِ مَلَا اَمِ كِه عَرَضِ اَدَبِي
مِيْنِدَا كِه اِزْ سِرِ مَلَا اَدَبِ اَشْ كِه پَر وَا زِ
شِيخُنَا زِرِ چَشْكِ اَشْ گُتِ عَلِيْكُمْ چِهَاتِ اَوْمِ؟
اَمْ گُتِ اِي شِيخِ اَجَا زَتِ اَمُوْدِهْ كِه اَمْ هَسْتِ نِيَا زِ
رُو زْگَارِي نِي دِلْمِ چَرْمَكِ شَكِّ اَشْ بَارِي
گَارِي نِي مَعْرِفْتَمِ اُفْتَدْنِي تِگِ دَسْتِ اَنْدَا زِ
يَا نَمِ، اِنْگَارِ كِه بِي زَارِ اَمِ اِطَاعَاتِ عَمَلِ
نِي طَهَارَتِ، نِي تِلَاوَتِ، نِي تَبَتُّلِ، نِي نُمَازِ
اِسِرِ زُلْفِ بَتِي دِيْنِ دِلِ اَمِ كِرْدِي گِرُو
جُهُونِي، دِلِ بَرَكِي، عِشْوَهْ دِهِي عَاشِقِ بَا زِ
دَسْتِ نَقَاشِ كِه نَخِچِ تَنْ هِي اَشْ اَكْشِيْدِي
هَر چِهْ خُوْبِي بُوْدِي شِيَهْ دُوْشِ بَرُشِ بَسْتِ تِرَازِ
دِهَنْشِ غُنْجَهْ گُپْشِ لَالَهْ چَشْشِ نَرْگِسِ مَسْتِ
نَا رِپَسْتُونِ سَمَنْ سِيْنَهْ مَوْ غَالِيَهْ سَا Z

گردنش مَرَمَرِي ءُ ساق ءُ سُرِين سادہ ءُ صاف
 لَب ءُ لَنجَش شَكْرِين ءُ حَرَکاتَش هَمَ ناز
 قامَتَش سَلَب ءُ سَهِي ءُ بَدَنُش جِسْم ءُ بِلَوْر
 سَخْنُش راحَت ءُ جَوْن ءُ نَفَسُش رُوح نواز
 پَس ءُ پُشْتَش چَمَنِستون، بَغْلَش باغ ءُ بَهار
 هَوَس آلودَہ ءُ خَوْش مَشْرَب ءُ عِشْرَت پَرْداز
 وَقتی اَز دَر دَر ادا جَلوہ کُنون چُون ءُ طاووس
 دَلِم اَفْتِے اِتپش، جوم اَبوے پُر سِوَز ءُ گُداز
 اش اَشانم، خَوْش شِه تَماشای ءُ بَر ءُ دِوَش اَنِيم
 يَک دُو جامی اَش اَتَم ءُ خُوْدِے دِل اش اَکُنم دِمَساز
 اَشکفِے غُنچَہ ءُ لوش ءُ اَدِر خَشِے چَشِياش
 تَش ءُ خَواهِش شِه تَن اَفْتِے ءُ اَبوے گِرم ءُ نياز
 باغ ءُ آغوشش آمادَہ ءُ گُل چيدن اَبوے
 اَگِرم بَنَدِے کَباش ءُ دَرِے عِيش اَکُنم واز
 پِنجَہ تِگ ءُ سَنبِل ءُ موش اَز نَم ءُ گَر دِنش اَکَزَم
 نَرم نَرم ک اَخَزَم تا سِرِے گَنجِينَه ءُ راز
 شِيخُنَا! مَحض ءُ خُدا! دَسْتِے مَوءُ دَوْمَن ءُ تَو
 نَفَسِے سَرَکَش شِه دَوْنِے تِگِے رَهِے کِج با تَک ءُ تاز
 اَم گُت ءُ اَم گُت ءُ مَلّا هَمَ واگُوش بُو سَتُوْد
 پُشتِے دَسْتُش شِه کَپ اَوْدِبي خَبَرِي هِي اَش اَز دَ گاز
 نِه جَواگِي، نِه کلامِي، نِه نِگاہِي شِه مَوْدَد
 خُوْد تَل اَش کِر دَاوْد ءُ يَک بارِے گُناهِ شِه مَوْدَد

مَرْتَمِ گَرِشْتِي

تِگِ عِ خَاطِرِ گُذِشْتائِ دَاستونِي
 وِرَسَمِ رُوژگارِ چَرَوَه داري
 دُوازده جُفتِ مِلکِي مالِ عِ بَارِشِ
 چُپِخِ هَمِ صَحبتِش، شَالِشِ سِلَاحِشِ
 اِدِه دَرِ چَوِ وَا مَيِدِ تِجَارَتِ
 گُذارِ اِزِ پِشورِ اُشِ کِه شَادِ عِ خَوْشِ دِلِ
 شِه پُرسيدِ اَشِنَاشِ اِزِ کَارِ عِ بَارِشِ
 چُونِ اُشِ فِهْميدِ کِه مَمَدِ مِينِ وِلَانَا
 شِه گُتِ مَاتِگِ عِ جَنَه کَا کَانِي مَوْهَسْتِئِ
 فِلونِي نَوْمِشِ عِ بَهْمونِ نِشونِشِ
 سِلَامِ عِ مَاءِ خِوِيشِ عِ قَوْمِ اَشِ اِدِه

خِلاصِه؛ مَمَدِ عِ خَرِ، کِوَفْتِه خِستِه
 سُرَاغِ عِ خُونِه بَهْمونِي اُشِ خِوَاسْتِ
 دُمِ عِ خُونِه دَرِ اُشِ رَتِ دِلِ پُرا مَيِدِ
 زِنِي کِجِ خَلِقِ اُو مَدِ بَا وِخِ عِ بَا وِشِ
 شِه پُرسيدِ مَمَدِ: اَيْنِ خُونِه عِ فِلونِئِ
 زِنِو اَشِ گُتِ هُونِ! خَالِوِ يَانِمِ کُجايِي
 شِه گُتِ مَمَدِ: مَوِ مَردي چَرَوَه دارِ اَمِ
 پِراسِوِ شِوَتِ اِپِشورِ اَشِنَامِئِ
 يَقِينَا شِوِ تَوِ هَمِ مَهْمونِ نِوَا زِئِ
 زِنِو اَشِ گُتِ: مَا غَرِيبِه جَا يِه دِيمِ جَانِ

شِوِي رَسيدِستِ جَنَه خُوْدِ عِ بَارِ عِ بَسْتِه
 رِوونِ بُوْدِ خُوْدِ عِ خَرِشِ تَا خُونِه يِکِرا سْتِ
 اِزِوَرِ عِ خِستِگِي چِشِشِ اُشِ نِه اُوْدِ دِيدِ
 گِرِکِ پَرَکِي عِ بُنْجورِ عِ لُشِ عِ پُشِ
 کِه مَردي نَامِ دارِ عِ مِهْرَبونِئِ
 وِلِي اَيْنِ وِقْتَا خَوْشِ خُونِه نِه اِوَا ئِ
 تِگِ اَيْنِ دِه نَا کِسي نِي خِوِيشِ عِ يَارِمِ
 کِه بَنَائِي بَزْرگِ عِ نِيکِ نَامِئِ
 کِه دِوَرِ عِ خُونِه تُونِ لُوِ خَلِقِ وَا زِئِ
 اُچُو جَائِي دِگِرِ اِي نِينِ عِ وَا مَانِ

شِه گُت مَمَد: کَسیدوم آشِنانی
اِشویک کُنَج دالون تُون مَو بَس ام ئے
زِنو اش گُت خالو جان! اُم گُت کِه جانی

امیدُم بَر کُسی جِل اِز شمانی
مَکُن! مِه مون شِه دَر کِرْدَن نِه رَسَم ئے
کُسی تِگِ عِ خونَه هِشْتَن رَسَم مانی

بسی خواهِشت شِه کِه بی چاره مَمَد

ولی خوبی یه دا اِز مَرْتُم عِ بَد

اِهر تهر اُود سِه چار رُو ز تِگِ دِه اَمود
وَو اِگِشْتون، اِپِشور آشِنانیش
یکی آه اُش کَشید مَمَد پُر اِز درد
خدا رحمت بَکُن مین خونَه وارا
تَشی ناگه شِه تِگِ خونَه افتدِستود
چَدَم اُم دید کِه خونَه اش تُمبِ اُود
دیگه اسْمَش مَبَر یادش مَکُن هیچ
دانستایم کِه گُفْتُم تهل ئے اِی یار

شِه گرو اِکِه مِلکی نیاش هَمَه زود
شِه پُرسید حال کاکا عِ بی وفایش
کِه باقی نِ عُمَر عِ خُوت بُوے اِی جوانمرد
پلاس اَمونده دِه دور اِز دِیارا
خُوش عِ زَنه اش عِ بَچ عِ بالَش سُو هِتِستود
بَل عِ گَر مَه شِه جَاء خونَه گُلْمپ اُود
دیگه اِدور عِ جَنه عِ بَسْتک بَکَش خِیچ
وَلِیکن اِز قضا نی چار عِ ناچار

سَریدو کاکایی واگشت اِپشور
رُوونَه عِ خنج بود تَنده غُضبناک
شِه گُت: اِی رَذل عِ بی عقل عِ پُر آفات!
خُدام شناسک عِ دیوونَه عِ گِیچ
چرا اَخبار عِ مَرگ عِ مَو ات اُورد ئے؟

خَبَر بوذ اِز حدیث عِ ابن عِ جافر
کِه یَخَه مَمَد عِ جافر بَکُن چاک
کِز لباس عِ پلِیت عِ پَسْت عِ بَد ذات!
دیگه حرفی اِساء عِ خُوت اُت اِنه جُست ایچ
تُو اِز آدم گَر شتی بَو ات بُرد ئے؟

جواگ اش وادد مَمَد: کاکا جانم
تُو اِز وَقتی کِه اِز پِشور چُدِستِه
کُسی کِه اش نیست ئے بُو عِ بَخاری

مَو جِل اِز راست گویی هیچ یانم
اگر یانِه بدان! مُردِست بُو دِستِه
چه هی، چه مُرده عِ بوم عِ مزاری

رؤیا

این مثنوی را تا جائی که به یاد دارم در سنینِ آغازینِ جوانی سروده‌ام
و نخستین سرودهٔ من به گویشِ لارستانی است

شَوِ که ماهِ اَش زَدَ لَوِ مِه صَحراو کِرد
سِرّهٔ اَم اِز نَعشَه شَرابِ پُر اَوُد
پَر تَوِ نَرَمِ مَهِ اِ تِگِ دَر دُشت
زَمَزَمَهٔ اَوِ لَایِ لَایِ نِ بَاد
لِحظَه نِی فَا رِغِ اَبودَم اِز خُوم
شُودَدَم شَادِی نِ هَمَهٔ دُنیا
دُورِ یَکِ گُلشَنِ مِه لَو بُو دَواز
نَعْمَهٔ چَنگِ بُونِگِ نِوشَانِوش
تِگِ گُلشَن هِزار حَوَرِ پَری
پِنجَه دَر پِنجَه ، حَلقَه دَر حَلقَه
وَه چِه سَر حَلقَه نِی ! چَشِ بَد دُور
نَاز نِی نِی کِه مَهِ خُوبون اَوُد
تا کِه مَواش دِید اِشارَه نِی اَش کِرد
یَکِ پَری پِیگِری ، سِتا رَه چَشِی
چَابُکِ نَرَم اُو مَد اِ پِه لَوِ مَوا
اَش گُت : اِی سَر فِرا ز بِیگونَه
بَانو یِ نَاز نِی نِی اَفَر مَوائِی

اَسِیا وِ خِیالِ اَم اَر وِ کِرد
دِلَم اِز عَشقِ اِل تِهَابِ پُر اَوُد
مَالِی مَالِی هَمِی اَش اِکِه گُل گُشت
بِی عَمِی نِ بَچگِی اَش اَوُر دُ مَیاد
بِی خِیالِ اِز جِهانِ اِز مَر تَم
فَر رِ اَزادِی نِ هَمَهٔ دُنیا
کِه اَش اِکِه خُر مِیش اِجَنَت نَاز
شِه دِلَم بُر دُ قَرارِ اِز سِرّه هِوش
هَر یَکِ اِی تِی اِعِشوه گِری
شُوا رَ خَسِید اِدورِ سَر حَلقَه
اَش اَدِر خَشِید وِ سَمانِ چِشمهٔ نور
اِی تِ حُسنِ اَفَتِ جُون اَوُد
اَساءِ دَر دِ مَوا چاره نِی اَش کِرد
فَتَنه نِی ، دَل رُبایِ مَهِ هِوشِی
گَر مَ تَعظِی مِی اَش کِه تِگِ لَوِ مَوا
بِد اَر وِشَن کُن بَزمِ شاهونَه
کِه مَبَا خَسْتَه بُو هٔ اِتَنه یِ

کَفِّءِ پَآءِ مِیهِمُونِ اِلْوِءِ چَشِءِ مَا
 سَخْنِی بَهِرِءِ گَفْتِگِوَامِنِهُ اَوْدِ
 تِگِءِ سِیَنَهَامِ پَرِشَهْرَتِ گَمُوْتَرِءِ دَلِ
 «خَوْشِ اُوْمَه» ئِی اَشِ گُتَمِ وَا نَازِءِ تَمَامِ
 دَسْتِ اِسَآءِ دَسْتِءِ مَّوْدِرَازِ اَشِ کِرْدِ
 تَنَگِءِ دُرِ اَشِ اَکَدِءِ گَهِرِ اَشِ سَوْنَدِ
 تَشِ شِهْ جَوْنُمِ اَبِسْتِ تَزَهْ وَا تَزَهْ
 اَشِ گُت: «اِیْنِ وَا سِهْ تَا زَهْ کُنْ کَامِی»
 هَمْدَمِی دَلِ رِبَآءِ گَرْمِءِ صَبُورِ
 مَّوْ سِرَآپَا نِیَازِءِ هِی دِمَسَازِ
 چَشِءِ مَسْتُشِ وَا تَرکِ تَازِیِ اَوْدِ
 لَعَلِءِ یَاقُوْتِ شَرْمِگِیْنِءِ لُپُشِ
 لِوَرُشِ خَمِرِءِ سَرْدِءِ تَاوِسْتُونِ
 بَغْلُشِ بَزْمِءِ عِیْشِءِ بِی زَنِهَارِ
 آرزو مَنَدِءِ مَآچِ بَآرُونِ اَوْدِ
 نَرْمِءِ صَافِءِ سَفِیْدِءِ رَخْشَنِءِ تَرِ
 اَشِ اَکِ چَاکِءِ سِئِنَهْ اَشِ شَرَارِ اَنگِیْزِ
 فَرَقِءِ سَرْتَا وَا نَاخَنُمِ اَخْگَرِ
 مَسْتِی اَشِ بُبُرْدِ اَوْدِ اِزِ دَلْمِ آزْرَمِ
 چِهْ بَگْوَمِ یَکِ وَا مَوْ تَا کُوْ چُدْمِ
 هَرِ سِهْ تَنَهَا اَوْدِیْمِ تِگِءِ کُنْجِی

اَگِهْ تَشْرِیْفِ اَدَارِءِ تَا پِشِءِ مَا
 مَّوْ کِهْ جِلِّ اِزِ مِیْنِ آرزو اَمِنِهُ اَوْدِ
 بِی سِرَهْءِءِ پَا چُدْمِ طَرَفِءِ مَحْفَلِ
 نَازِ پَرُوْرْدِءِ نَازِنِیْنِ اَنْدَامِ
 خَنَهْ ئِی مِیهِمُونِ نَوَازِ اَشِ کِرْدِ
 مَّوْ شِهُ لَوْءِ تَخْتِ اِپَهْلُوْءِ خَوْشِ شَوْنَدِ
 لِوَرُشِ هَرِ وَا کِهْ اَشِ اَیَهْ اَزَهْ
 اِزِ مِیْءِ خَاصُّشِ اَشِ دَدْمِ جَامِی
 بَزْمِی اُمِ دِیْدِ اِزِ رَقِیْبُونِ دُورِ
 مَّوْدِلِ اِزِ دَسْتِ دَاْدَهْ، هِی دِلِ بَازِ
 بَادِ خُوْدِءِ مَوْشِ مَسْتِءِ بَازِیِ اَوْدِ
 اَنگِیْنِ دَاغِءِ اَنگِیْنِءِ لُپُشِ
 کِلْکُشِ سِیْبِءِ نَّوْرَسِءِ بُسْتُونِ
 بَرِءِ دَوْشُشِ هَزَارِ بَاغِءِ بَهِارِ
 لَوْشِ خُرْمِ تَرِ اِزِ بَهِارُونِ اَوْدِ
 گَرْدَنَشِ عِیْنِءِ تَخْتَهْءِ مَرْمَرِ
 دَسْتِءِ نَرْمِءِ نَسِیْمِءِ عَنبَرِ بِیْزِ
 سِئِنَهْءِ هِی شَرْرِ، دَلِءِ مَّوْ شَرْرِ
 سِرِءِ مَّوْ گَرْمِ اَوْدِءِ دَلِءِ هِی گَرْمِ
 اَدَبِ اِزِ دَسْتِ چَوْمَّوْ اِزِ خُوْ چُدْمِ
 چَشِ کِهْ اَمِ اَکَدِ، مَّوْءِ دَلِءِ خُنْجِی

چُونِ كِه خُنْجِي رَخْتَش اُس وَا بَسْت ءِ اِز دَنِيَا گُرُوخت
هَرگَس اُس گُت: «اَي دَرِيغَا، اَشِنَا مُون زود چو»
لِيك تَا هِي هَدِيكِي هَم اُس نِه پُرسِي دِيك رُو زِي
اِز كَجائے ءِ كِه ئے چِه اَش اَو مے اِي نِ دُم ءِ چِه گِشْتائے كُو وَ كُو

واژگان و عبارتهای سروده‌های لارستانی

رباعیات و دوبیتیها

بِدا (بِ دَءَ): بیا.	اِجا (اِ جا): از جا.
بَش (بَءَ): باش؛ بشو.	دَراچے (دَر چَءَ): بیرون رَوَد.
اُت اَوے (ت اِءِ): می خواهی.	پِشت: آوای ندا برای راندنِ مرغان.
بِدانِه (بِ دَءِنِءِ): بدانی، بفهمی.	یا نَم (یا نَم) [مخفف یَه دَانَم]: ندانم.
اُش و اِجو (اُش و اِجو): او را بیاب؛ او را پیدا کن.	اُم اَوے (م وِءِ): می خواهم.
شِه دامن (ش دامن): به دامنش.	لِوشت: بینا، بصیر.
وِگوتی نِءِ لیتو (وِگوتی نِءِ لیتو): به عظمت لیتو [لیتو نام کوهی در خنج].	بِسپارِنت (بِس یار اِنت): بسیار اند.
نَدئے (نَد اِءِ): نهاده است.	مِین کَسونِءِ (مِین کَ سونِءِ): آن کسانِ
لُوءِ دِلِءِ مَو (لُ دِلِءِ اِءِ مَ): روی دل من.	بُوسْتَم (بُس تَم) [مخفف بُو دِستَم]: بوده ام.
گِنایا (گِن یا): دیوانه‌ها.	وَل: رها، یله، تنها مانده.
یَه دون (یَ دو) [مخفف یَه دانه]: نداند.	اَوُد (اُد): بود.
نِه کَشے (نِ کَشِءِ): نکشد.	کِه ئے (کِ اِءِ): کیست.
خَرَس (خَرَس): اشک.	خَوْت ئے (خَت اِءِ): خفته است.
اُش کِرِد (اُش کِءِ): کرد.	تِگِءِ: توی؛ در.
چو (بروزن بو): رفت.	خونِءِ (خونِءِ): خانه.
بوڈ (بو): شد.	جُدائے (چُ دَا اِءِ): دارد می رود. [تلفظش در اینجای چُ دَا اِءِ].
نِه اَم (نِ اَم) نیستم.	واگد: باز کن؛ بگشا.
مُرو (بروزن بُرد): مرغ.	

اوائے (اُوااِ-): نشسته است.

اش گرتے (اش گِرِتِ-): گرفته است.

شوریدے (شوری دِاِ-): شوریده است.

مرتم: مردم.

اش آپندرتے (ش پِن دِرِتِ-):

می پندارندش.

سِرّات (سِرّتِ-): سرت.

لوء سیرے (لِاِ سِرِاِ-): روی سِرِ.

مین (مِن): آن [اسم اشاره معرفه].

سَرّے (سِرِاِ-): سراسر است.

آبؤے (آبِ-): شود؛ خواهد شد.

بؤستم (بُسِ تَم) [مخفف بؤدِ ستم]: بوده ام.

دُخ ریس (دُخِ رِیس): ریسنده دوک؛ کسی

که نخ می ریسد.

دُنیا اش آند (دُن یا شانِ-): دنیا را وانهاد.

چیک: پنبه یا مو یا پشم آماده رشتن.

شِه یِه گِرِد آکِه [آکِه مخفف آکِرِد]: جمع و

جور کرد و در کنار هم نهاد.

اَش وَا جَانْد: به درون اطاق نهاد.

پتا اش واسے (اش واسِ-): تار از کنار

تارهای آن جدا شد. کنایه، برایش

مشکل درست شد که نیاز به مرمت

داشت.

دُوژ (دِیز): رسن یا طناب موئین.

ایه وَا بُوْدَد (ایِ وَا بُوْدَد): از هم وا شده

بود؛ از هم گشوده شده بود.

پتا ام آبا نَد (ما پانِ-): تار در کنارش نهادم.

کنایه، اصلاح کردمش.

وا بستے (وا بستِ-): بر بسته است.

کَلوْتَه (کَلوْتِ-): کلاهک نوزاد؛ کلاهک

شاهین شکاری. {درستش کَلْمِهْتَه است

ولی عموماً کَلوْتَه گویند.}

واز آگن: بازکن.

آپا به: برخیز؛ برپا خیز.

اُی خُوآن (اُی خُن): بخوان.

اُمْد (اُمِ-): آمد.

وا دِی نِ (وا دِی نِ-): وادی.

واپا بُوید (واپا بی): برپا شوید؛ برخیزید.

فرعونیا: فرعونها.

بوڈ (بو): شد.

سِرّه (سِرِ-): سِر.

مِه تِگِے کَلّه (مِه تِگِِاِ کَل لِاِ-): در

سرم است؛ در سردارم.

مِه دِل (مِه دِل): در دلم؛ به دلم.

چُدایِم (چُدایِم): دارم می روم.

کِه کشانیا: کهکشانشانها.

شِه تِگِے دِه پِستے (شِه تِگِِاِ دِه

پِستِ-): در دِه افکنده است.

اُمُوْدِه (مُوْدِی) [مخفف اُمُو آدِه]: به من بده.

واخْوَرْدَن (واخَرْد): آشامیدن، نوشیدن.
 صواب ئے (صَوَابِ-): صواب است.
 پَلَسْمُود (پَلَسْ مود): پلاس مانده؛ نفرین،
 بمعنای کسی که از یارانش جدا مانده و
 تنها یادگاری که از او بر جا است رخت و
 پلاشش است.
 اَش دِید (اَش دِی): دید.
 چَوَادَسْتُم: رفت از دستم.
 اَم پِنْدارید (م پِن داری): می پنداشتم.

وفا اش هَم: وفا دارد.
 اَوْدَم (اَوْدَم): بودم.
 هِی نِه رَسْتُم (ه- | ن رَس تُم): [حرف
 تأسف]: کنایتاً، وای بر من که هلاک
 شدم.
 اَم هَد: داشتم.
 خُوْدِ مَو (خُد- | م): با من.
 بَوِے (ب- |): باشد.
 اَپا بَه / اَپا بَش: برخیز؛ برپا خیز.

آرزوی آزادی

مِه خَوَاو اَوْد (مِخ- | وَاوَاد): در خواب بودم.
 خَوَاو اَم اَدید (خ- | م دِی): خواب می دیدم.
 بَهَار اَوْد (ب- | هَار اَد): بهار بود.
 بیاوون (ب- | یا اون): بیابان.
 اِش کِدِست اَوْد (اِش ک- | دِست اَد): شکسته
 بود.
 خُوْدِ مَرْتُم: با مردم.

بُوْدِستُوْد: شده بود.
 اَفْتَدِستُوْد: افتاده بود.
 وَاز اَوْد (واز | اَد): باز بود.
 چُدِستُوْد: رفته بود.
 دِه وُورِدِه: ده و بالاده.
 اَم وَاکَد: باز کردم؛ گشودم.
 اِچاه اَوْد (اِچاه | اَد): در چاه بود.

چشیره

بِرِز (ب- | رِز): بریز.
 بَوِے (ب- |): باشد.
 چَش اِرِه (چَش | اِرِه): منتظر؛ چشم بر راه.
 شَسْتُم (شَس تُم): نشستم.
 دَرَا (دَرَا): درآید؛ بیرون آید؛ خارج شود.
 چُدَم (چ- | دَم): رفتم.
 اَم دِید (اَم دِی): دیدم.

یا نَم [مخفف یَه دانَم]: ندانم.
 خَوْتِستُوْدِنْت (خ- | تِست اَدِنْت): خوابیده
 بودند [در اینجا خ- | تِست اَدِنْت].
 چَسْتُوْد [مخفف چُدِستُوْد]: رفته بود.
 اَمَد (اَم- |): آمد.
 بَشْنَفِے (بَش ن- | ف- |): بشنود.
 اِرْزَبُونِے (اِرْز ب- | ن- |): از زبان.

ایادئِ ملایک دَد [مخفف آدَد]: به یاد
 ملایک دهد.
 شہِ خدا رَسینے: به خدا رساندش.
 اُش دید (اُش دی): دید.
 اُش زَت (اُش زَت): زد.
 اُش گت (اُش گت): گفت.

رازِ مستی

بِدآ (بِ د): بیا.
 بَرز (بِ رز): بریز.
 اَم نَشاط آرے: مرا بر سر نشاط آورد.
 اَموآدہ (ما دی): به من ده.
 بَوَم (بم): باشم.
 دے (دی): دیروز.
 نی: نیست.
 دَر یہ دا (دَر ی دا): بیرون نہ آید.
 آ آویزے (آ آوی زے): می آویزد [زمان ساده].
 پروائی شہِ دریا نی: پروایی از دریا ندارد.
 مَویم (م یم): من ام.
 اَم بارئے (اَم بارے): در دست دارم.
 سَخند: سخن.
 اَم آوے بگوم (م ین ب گم): می خواهم بگویم.
 بِل مہ سِرہ (بِل م س رے): خاک بر سرم.
 زہرہءِ گُتاش اَم نی (گُتاش اَم نی): جرأتِ گفتنش ندارم.
 اَم آجرات آز: مرا بر سرِ جرأت آور؛ مرا به جرأت باز آور.
 وانے (وا ین): فرو نشیند.
 اُچم (اُچم): بروم.
 جارِ خدا بزئم: خدا را ندا بزنم.
 بگوم (ب گم): بگویم.
 لَوے سِرے (ل و س رے): روی سر.
 نہ آویزون ئے (ن آوی زون): آویزان نیست.
 اَت آہشت ئے (تا ہشت): بر جا نہادہ ای.
 بدآ واسیہ (ب د آ واس یے): بیا بردار.
 اِسَاء خُوَت (ا س آ خ و ت): برای خودت.
 اَم آشائے (م ش آ یے): می توانم [زمان ساده].
 مہ اشکست ئے (میش گست): شکستہ ام.
 اَت آوے (ت آ یے): می خواہی.
 چُدار: پابندِ جانورانِ اہلی؛ وسیلہٴ کنترل.
 اَم بارز (ا م بارے) [مخفف اَم بارے]: در دست دارم.
 نِسَم (ن س م) [مخفف ا ی نِس م]: بگذارم.
 بوے (ب یے): باشد.
 وانے: فرو نشیند.
 این بندہءِ تہی مغزا (ت ہی م غ زے): این بندہٴ تہی مغز.
 مین بندہءِ نا (م ین ب ن د ن): آن بندہٴ مشخص.
 اش آجست ئے (شا جُست): یافته است.
 این دنیا نا (ا ن دُن یا ن): این دنیا.
 امواسست ئے: برداشته ام.

سردر گریبون

می‌دود [اشاره به داستان ابراهیم ادهم که در مثنوی آمده است (گفته شده ابراهیم از پشت بانِ خانه صدای پا شنید؛ بانگ زد که کیست؟ گفت: «اشتر»). گفت: «مگر اشتر بر پشت بان می‌رود؟» گفت: «مگر خدا را می‌توان در درون کاخ جُست؟»؛ یعنی در همه جا و همه حال امکان باز شدن چشم و گوش و رسیدن به خود آگاهی وجود دارد.

بِستِئِ (بِستِ-): افتاده است.
ام‌آکاویدئِ (ماک-وِد-): کاویده‌ام؛ جستجو کرده‌ام.

بِه‌رُستِئِ (ی‌رُستِ-): بر نخیزد.
خُرسِئِ چَشِی: اشک چشمی.

بِفتِئِ (بِفِ-): [مخففِ بِفتِئِ]: بیفتد.
واگُوئِ (واگِ-): بازگوید.
چُدِسِتِنَت: رفته‌اند.

بادِیَه: بیابان [لفظ عربی فارسی است].
بُوَنگِئِ دَرَا: بانگِ دَرَا؛ آواز زنگِ کاروان.
تَنگِئِ (تَنگِ-): تنگ است.

تَنگِ این دِه‌نا: در این ده.

اش‌اگُت (ش‌گُت): می‌گفت.

لَرْدِ آبُو دِسْتَم: دور و منزوی شده‌ام.

تیل (بروزن پیل): طلایه؛ پیش‌رو کاروان.
دُزگَه: دزدگاه؛ کمین‌گاه راه‌زنان.

یانِئِ {مخففِ یَه‌دانِئِ}: نمی‌داند.

دَش: دیشب

اُم‌پُرسید (اُم‌پُرسِی): پرسیدم.

تَشِئِ اَیْمَن (تَشِ اَیْمَن): آتش اَیْمَن [آتشی که در وادی اَیْمَن در کوهستان به موسا بانگ زد و مأموریت مبارزه با فرعون را به او داد]؛ کنایه است از وسیله آگاهی.

اِسَاءِ چِه (اِسِ چِه-): برای چه؛ چرا.

گُرا (گُرا-): فروزان؛ شعله‌ور.

مَه (مَ) [شکل دیگر مَر]: مگر.

مَدین: آنجا که پیرِ دل آگاه عصا به موسا داد. کنایتاً، جایی که ابزارِ فعالیتِ آزادی‌نگر در اختیار گذاشته می‌شود.

چُدِئِ (چُدِ-): رفته است.

پیرِئِ دِل‌آگاه: شعیب که نورِ نبوت را در جبین موسا دید و عصای نبوت به او داد. کنایتاً، کسی که ابزارِ آگاهی‌دهی را در اختیار کسی می‌نهد.

هیچ‌کِه: هیچ‌کس.

اِعِشَقِئِ (اِعِشَقِ-): ز عشق است.

خَسْتَه‌ئِ (خَسْتِ-): خسته است.

دیگَه (دِگَ-): دیگر.

تِگِئِ: در.

پُشتِئِ بون (پُشتِ بون): پشتِ بان؛ بالای بانِ خانه.

اَشْتَر شِه‌خیزئِ (ش‌خیزِ-): شتر دارد

شِه دامونءِ گبا: بر دامان قبايش.
 زتائے (زَتَّاءِ): دارد می زند.
 مَلَنگ: کسی که به دنیا تعلق خاطر نداشته
 باشد؛ درویشِ خدامست.
 اِخِيلَءِ رَهسپاران: از خیل رهسپاران.
 دَر آ (دَر آ): در آید.
 دَر آ رے: در آورد.
 بسازے: بسازد.
 امّو آده: به من ده. {تلفظش در اینجا

ماده. {
 بَيّوم (بِ بَم): بشوم.
 اِز خُوْم: از خودم.
 مینءِ دریایءِ (مِن اِ | دَر یای): میانِ
 دریای.
 خُوْدءِ موجءِ: با موج.
 خُرُوْشون (خُرِ شون): خروشان.
 بَيّوم وا پیچءِ تابءِ جاودانی: تبدیل به پیچ
 و تاب جاودانی شوم.

چنگءِ دل

اِشَو (اِشَو): امشب.
 کِرْدائے (کِرْدَاءِ): دارد می کند.
 اُمْدے (اُمْدِ): آمده است.
 مِه تِگءِ کَلّه اِفْتَدئے (مِه تِگ | کَل لَف تَداءِ):
 در سرم افتاده است.
 اُم آوے بِگُوْم (مِ | بِ گِمْ): می خواهم
 بگویم.
 اُم يَه شائے: نتوانم؛ نخواهم توانست.
 نِه گُوْم (نِ گِمْ): نگویم.
 سِنَه ام (سِ نَم): سینه ام.
 خَرگ: اخگر
 اِشکستائے (اِش گس تاءِ): شکسته
 می شود.
 وا آهی نِه بُوے (نِ بِ): به آهی تبدیل
 نشود.
 شِه تِگ: در درونش.
 وا دیدنِه آ (وا دی نِ آ): یافت نشود.

تَنگ ئے: تنگ است.
 اِن گِنانا (اِن گِ نانا): این دیوانه
 مشخص.
 يَك وِلا: یک باره.
 لو وایوان کِرْدائے: باز رو به بیابان
 می کند.
 مُون پا اُوْد (مُن پا اُد): برپا می داشتیم.
 دارءِ بَد (دار اِ | بَد): چوبه ورسن.
 لُوءِ دُوْشُم اُوْد (لُ اِ | دِ شُم اُد): بر دوشم
 بود.
 رَه مَه اسپرید (رَه | مَس پَر ی): راه
 می سپردم.
 اُفْتَدئے (اُف تَداءِ): افتاده است.
 بُوْدئے (بُ اِ): شده است.
 اِن شوریدنه (اِن شوری دَن): این
 شوریده (این انسان شوریده).
 اَش آموختئے (شاموخت اِ): آموخته

[زمان ساده].
حَرْفِ أَش رَتَّئِ: حرف زده است.
خُوْدِ زَبُونِ: با زبان.
أَش هَه (أَش هَه): دارد.
دِئِ (دِئِ): دیروز.
راندَة بوَد (رَن دَا بو): رانده شد.
بی پروا ئِ (بی پروا اِ): بی پروا است.

است.
از گنا بازیش: از دیوانه بازییش.
تَش شِه تِگِ جُونِ بَسْتِئِ (بِسْتِ اِ): آتش
 در جانش افکنده است.
دَعْوِي نِئِ هَم وَنْدِي نِئِ
(دَع وَنِ اِ هَم وَنِ دِنِ اِ): دعوی همسانی.
چَش شِه گفْتار اَكْنِه: به گفتارش می نگری

ای دل

آو: آب.
اِجُوخَن (جُ خَن): در هاون.
لَرْد: برکنار و دور از چیز یا کسی.
اُی بی (اُ بی): بینداز؛ بیفکن.
اُت هَه (اُت هَه): داری.
قَرگ: طناب.
کِرْدا [مخفف کِرْدا پِه]: داری می کنی.
کاوینِ سوزن: سوراخ سوزن.
چَهَر: گودالی که نهال در آن نشانند.
فَسیل: خرما بن؛ درخت خرما.
خَلالِو (خ لالِ اِ): میوه تازه رُستَه درخت
 خرما که در مراحل آغازین باشد.
واچیدا (واچِدا) [مخفف واچِدا پِه]: داری
 برمی چینی.
مَش: مگس.
سَک: تحریک؛ ضربت نیش خاریا میخ.
اُش دِیدئِ (اُش دِدِ اِ): دیده است.
بَش کار / بَهش کار: فصلِ شخم زنی.
اُت نِ بَسْتِ اِ (اُت نِ بَسْتِ اِ):

گِنابازی: دیوانه بازی.
بَس ئِ (بَس اِ): بس است.
دَسْتَم تِه دامن: دستم به دامت.
دُوستا [مخفف دُوستا پِه]: داری می دوی.
چَشْتِ واگد: چشمت را بازکن.
اُوائِ (اُوا اِ): نشسته است.
تِه مَکَمَن: (تِ مَک مَن): در کمین گاهت.
اُش واسِستِئِ: برداشته است.
بَکْنِه: بکنی.
اِکَلَّات دَر کُن: از سرت بیرون کن.
وا تِگِ لَوْنَه اِ حُوْت: باز به لانه خودت.
سَرگَشْتِگِي نِئِ: سرگشتگی.
مَچُو (مَچِ اِ): مرو.
دُوار: دیوار.
اُوائِنت (اُوا اِنت): نشسته اند.
شُوباز (شُوبا) [مخفف شُوبازئِ]: در دست
 دارند.
کُووینَه: کوبه.
مَپین: مکوب.

نه افکنده ای.

تالَه (تالَ-): محصولِ درو.

اَتَهَه (اَتَهَ-): داری.

دون: دانه.

مَبَش (مَبَشَ-): مباح.

اِسَاءِ هِي: برای او.

دَدَا [مخففِ دَدَايِه]: داری می دهی.

خُوْدَءِ تَو (خُوْدَا-): با تو.

شطحیات

اش آدِه: به او بده.

اَت بَگَوَے (اَت بَگَ-): بگویدت.

دُرَو (دُرَ-): دروغ.

اَكْنِه: کُنی.

بُوْدَءِ (بُوْدَ-): بوده است.

مِین دلی کِه (مِین دلی کَ-): آن دلی که.

اَت نَدَءِ (اَت نَدَ-): نَهاده ای؛ گذاشته ای.

واخون بُوْدَءِ: تبدیل به خون شده است.

بَد زَر [مخففِ بَد آ زَر]: بیا پائین.

اَفْتَدَءِ (اَف تَدَ-): افتاده است.

اِدَسْتِ کِه اَفْتَدَءِ: به دستِ چه کسی افتاده

است.

کَشْتِی نِءِ (کَش تِنَ-): کشتی.

اُمْدَے (اُم دَ-): آمده است.

کِرْدَءِ (کِرْدَا-): دارد می کند.

گُسْتَرْدَءِ (گُس تَرْدَا-): دارد می گستراند.

خُوْدَءِ پِیَاْمَت: با پیامت.

گَنگ بَبُوْم: گنگ شوم؛ لال شوم.

اُم یَه اَوَے (اُم یَا-): نمی خواهم.

بِگَوَْم (بِگَمَ-): بگویم.

مُوْن یَاْدَءِ (مُوْن یَاْدَا-): یادمان هست.

چَوْن بَیْلِیْم (چَوَا بَیْلَامَ): چه کنیم؛ چه

کاری انجام دهیم.

جُنِبِیْسِیَه: جنبیدی.

اَو بِنْد: آب بند؛ بندی که جلو سیل سازند.

اَش کَنَے (اَش کَنَ-): خواهد شکست.

جَلِ اِ: غیر از.

مُوْنِی (مُوْنِی-): نداریم.

راهِ خُونَهٗ حَق

خُدَا ئِ (خُدَا اِ-): خدا است.

جَدَا ئِ (جَدَا اِ-): جدا است.

کِه اَت دِیدَ (کِت دِی-): که دیدی.

سَفِیدَ ئِ (سَفِیدَا-): سفید است.

مَگُو (مَگَ-): مگو.

پَارَسَا ئِ (پَارَسَا اِ-): پارسا است.

مِیرت: انسان.

بَسَا مِیرتَا: چه بسا انسانی که...

زَنگَال: زنگار.

اَش بَاَز (اَش بَا) [مخففِ اَش بَارَءِ]: گرفته

است.

پاتیلء میریاسی: کهنه‌دیگی که از نیاگان

به ارث رسیده است.

شہ بر کرد (ش بر ک): به برگرد؛ پوشید.

بوڈ (بو): شد.

واسیہ (واس): بردار.

ادیوستون (ادی وس سو): به دیوستان.

جدائنت: دارند می‌روند.

شہ ما گت (ش ما گت): به ما گفت.

پیش پیش: پیش پیش.

شہ خیزئے (ش خیز): دارد می‌دود.

بادء صرصر: باد تیز و سرد و گشوده.

{صرصر عربی است.}

شون قفائے (ش ک فا): در قفاشان

است.

مروکی: مرغکی.

ام آدہ (ما دی): به من ده.

باریدو

ام آوے (م و): می خواهم.

باریدو (بار دو): یک بار دیگر.

بوم (بم): باشم؛ بشوم.

دیگہ نی (دگ نی): دیگر نیست.

ابہودہ تلف بود: به بیهوده تلف شد.

اسرء مدرسہ یا: بر سر مدرسه ها.

از این چمبرا (ازن چم بر): از این دایره.

واچم: دوباره بروم.

سرء پلگاریدو (پل گار دو): سر پرگاری

دیگر.

خرت: خرد.

جل: به جز؛ غیر از.

ام نہ دیدئے (ام ن دد): ندیده ام.

ام آخوذ بگر (ماخ ب گر): مرا به خود بگیر.

کہ آمدے (کم د): که آمده است.

خریداریدو (خ ری دار دو): خریداری

دیگر.

سرو بیاوون نسّم: سر به بیابان بگذارم.

مرتم: مردم؛ انسانها.

پیننت (ب ب ننت): ببینند.

این دلء سرگشته نا (سر گش ت ن): این دل

سرگشته.

یارء مؤ نہ بود (ن بو): یار من نشد.

پلسمود: غریب مرگ و پلاس مانده.

ہی پلسمودء دلم: ای که دلم در سرگردانی

هلاک شواد.

وفقء مراد

اش واسے (اش واس): برداشت.

مینء خوبون (مین خوبون): میان خوبان.

یگشائے / یہ گشائے: نخواهد گشود.
 خداجویون آؤد (جویون | آد): خداجویان
 بود.
 اُش کِه / اُش کِرد: کرد.
 بگَو: بگو.
 یَکُن (ی | ک | ُ): نکند.

سَلَب: سرو [درختِ معروف].
 شِه دَلُم بَسْت: به دلم افکند.
 اِعشَقْ رُخْ رُخْ خُوْش: ز عشق رخ خودش.
 هِمی چَدَمے (هَمی چُ دِ): او رفته است.
 واپا بُوْدئے (واپا | بُو دِ): برپا شده است.
 گِرَهِن: گره.
 از کَرَمَ: از کار ما.

عزت و نفس

زَمَرَهْ: منت.
 گُردِن: گردن.
 نِه بُوْه (ن | ب | ِ): نباشی؛ نشوی.
 مِرْت: شخص؛ انسان.
 خُوْش گُو (خُو ش | گ | ِ): خوش گو.
 مَرْتُمی: انسانیت.
 یَه پاشے (ی | پاش | ِ): نپاشد.
 خُوْش ئے (خُو ش | ِ): خوش است.
 این یا ئِنْت (ان | یا | اِن ت): اینها هستند.
 اُش آندئے (شا نْد | ِ): وانهاده است؛
 بر ساخته و آماده کرده است.
 گُش: زیبا؛ دل پذیر.
 زِبَبَر (بروزن | پیکر): زیور.
 نَخِجْ نِگار: نقش و نگار.
 بُردائے (بُر د | ِ): دارد می برد.
 اُش آفریدئے (شاف | رید | ِ): آفریده است؛
 آن را آفریده است.
 اُش آراستئے (شاراست | ِ): آراسته است؛
 آن را آراسته است.

پَشین: ظهر.
 خُوْدِ یَک پُشْتَه خَار: با یک پشته خار.
 رَه چُدَن (رَه | چُ دِ): راه رفتن.
 پَاءِ پَتِی (پ | ِ | پ | تِی): پای برهنه.
 لُوْء (ل | ِ): روی.
 کُوْلَهْ (ک | ِ | ل | ا): کوله؛ پشته روی کول.
 سَکْرَه: تُنگِ سفالینِ بزرگ.
 هَسِی: طشتِ سفالین.
 وَاْمُشْتَن (وا | مُش | ت): روفتن؛ روبیدن.
 صَد وَا: صد بار.
 بَکْنِه: بکنی.
 نَامِرْتُمون: نامردمان.
 اُمْدِسْتِنْت (اُم | دِس | تِن ت): آمده اند.
 چُدِسْتِنْت (چُ دِس | تِن ت): رفته اند.
 جَلْ ا: به جز؛ غیر از.
 اِچْپَهْ: بر صفحه.
 چَش بَکْن: بنگر؛ نگاه کن.
 وَا موندئے (وا | مود | ِ): بازمانده است.
 بَگَرُوْخ (ب | گ | رُو خ): بگریز.

این جهاننا (ان ج هان): این جهان.
 گسترده ئے (گس تر د ا): گسترده است؛
 گسترش یافته است [حالت].
 واسه: بردار.
 آگشت: برگشت.

بِهونء: عروس.
 خورده و خواو (خرد ا خ): خورد و خواب.
 اساء ما امدے (اس ما م د): برای ما
 آمده است.
 بکنیم: بکنیم.

موء ملا

جرمک: لایه پینه مانند که روی سطح اجسام
 را پوشاند و فاسدکننده است.
 اش بارئے (اش بار): دارد؛ گرفته است
 [زمان ساده] - یعنی در خود گرفته است.
 گاریء (گار ن): گاری.
 افتدئے (اف ت د): افتاده است.
 یانم [مخفف یه دانم]: ندانم؛ نمی دانم.
 ام کیدئے: کرده ام.
 جهوئی (ج ه نی): زیبایی {ی نکره}.
 خوش مسلی: خوش سخنی {ی نکره}.
 دھتء پریونی: دختر پریانی؛ فرشته ئی {ی
 نکره}.
 نخچء تنء هی: نقش تن او.
 اش آکشیدئے (شاک شد ا): واکشیده است؛
 ترسیم کرده است.
 بوڈئے (ب د ا): بوده است.
 شه دوش ء برش بستئے (ش د ش ا):
 برش بست ا: به دوش و برش بسته
 است.
 گپ: گونه؛ رخسار.
 لنج: لب بالائی.

خفتنی: هنگام عشاء.
 بوڈم (ب ڈ م): شدم.
 خودء: با.
 چش مہ ملافتد (م مل لاف ت): چشم
 به ملا افتاد.
 شه محراب زت آود: به محراب زده بود.
 بی سبلت: بی سیبل؛ سیبل تراشیده.
 آوڈم (آ ڈ م): بودم.
 اش گت: گفت.
 خودء ملا: با ملا.
 سرء شوخی بکن واز (ب ک ا واز): سر
 شوخی باز کن؛ شروع کن به شوخی
 کردن.
 چڈم: رفتم.
 ام که (ام ک ی): [مخفف ام کید]: کردم.
 میندا که (م ن د ک): آن چنان که.
 اش که (اش ک ی): [مخفف اش کید]: کرد.
 زرء چشکی: زیرچشمی.
 ات آوے (ت ا): می خواهی.
 اموڈه: به من ده.
 ام هستئے (ام هست ا): دارم؛ اکنون دارم.

سَلَب: سرو.

از دَر دَر آدا: از در در می آید [زمان ساده].

آفْتِے (آفْتِ-): افتد؛ می افتد [زمان

ساده].

جوم: جانم.

آبُوئے (آبِ-): شود؛ می شود [زمان ساده].

اش آشانم (شَشَنم): می نشانمش [زمان

ساده].

آنیم (آنِیم): می نشینم [زمان ساده].

اش آدم (شَدَم): می دهمش [زمان ساده].

اَش آکنم: می کنمش [زمان ساده].

آشکفے: می شکفد [زمان ساده].

لوش (لوش): رویش.

آدرخسے (آدرِخِشِ-): می درخشد [زمان

ساده].

شہ تن آفْتِے (شِتنِ آفْتِ-): به تنش

می افتد [زمان ساده].

آگِرَم (آگِرم): می گیرم [زمان ساده].

آزَنَم: می زنم [زمان ساده].

آکَرَم (اکِرم): با سر لبهیم می مکم [زمان

ساده].

آخَرَم: می خزم [زمان ساده].

شہ دُوئے (شِ دُو-): در حال دویدن است.

واگوش بُوستُوَد (واگُش | بُس تَد): تبدیل

به گوش شده بود.

شہ کپ آوَد (شِ کِپَد): به دهن گرفته بود.

هَی اش آرَدَ گاز (هَ | شِ زَا گاز): پیوسته گاز

می زد.

جَوَاگ: جواب.

شہ مَوَدَد (شِ مِ دَد): به من داد.

خُوَد تَل اش کِرْد آوَد (خُ | تَل اش کِرْدَد):

خود را خیس کرده بود.

زندگی

گَمبَد: گنبد.

بُوَدئے (بُد-): بوده است.

کَج پَرورئے (کَج | پَرور-): کج پرور است.

دیب (دِیب): دیو.

واپا بُوَدئے: برپا شده است.

اَش گِرَت: گرفت.

جَاهدوا فینا: در راه ما جهاد کردند [آیة

قرآن که گوید: کسانی که در راه ما جهاد

کردند راههای خودمان را به او نشان

می دهیم].

تَپ تَپُو (تَپ تَپ-): نان جوین کلفت و

سِفَت؛ نان درویشانه.

هُرما: خرما.

یَه بَین [مخففِ یَه بَینے]: نبیند.

چون اش آشانے (چو | شِ شِ-): چون تواند؛

چه گونه تواند.

اَش آوے (شِ وِ-): می خواهد.

وابَنے: بربندد.

مَینکَ (می ن کَ-): در میان.

اَش بارئے (اَش بار-): در دست دارد.

واخون بُودئے: تبدیل به خون شده است.
 شُون لَو نَدئے (شُن لَو نَدِـ): رویش
 نهاده‌اند؛ بر رویش وضع کرده‌اند.
 تِگِءِ شَلِ خَوْتِئے (خَتِـ): در گِل
 خوابیده است؛ پا در گِل مانده است؛ از
 رفتن وامانده است.
 تا بَدئے: عبور کرده است؛ رد شده است.
 اُم دید (اُم دی): دیدم.
 چَرخاو: چرخابِ تیغهُ کوه [نام پاره‌زمینی
 در شرق خنج].
 اینگا (ان گ): اینجا.

بیاوون: بیابان.
 اُفتَدئے (اُف تَدِـ): افتاده است.
 یانے (یانِـ): [مخفف یَه دانه]: نداند.
 جَلِءِ خَر لاء: پالانِ خر دوز؛ سازنده پالانِ
 خر.
 بگَدَرِے: بگذرد.
 نِه بُویم (نِ بِم): نباشیم.
 اِرُوژ (ارژ): امروز.
 پیلَه پیلَه خَلقِ شُون خیزئے:
 جماعتِ جماعتِ خلقِ دوان‌اند.

بهارءِ خنج

بِهاریئے (بَهاریـ): بهار است.
 زیبا ئے (زی باـ): زیبا است.
 شِه بَرِ که [مخفف شِه بَرِ کرد]: به تن کرد.
 شُون پائے (شُن پاـ): برپا کرده‌اند [زمانِ
 استمراری].
 دو من (دو من): دامن؛ بخشِ پائینی زمین.
 جلوَه گَرئے: جلوه‌گراست.
 لَوژو (لَوژـ): دشتی در غربِ خنج.
 چَرخاو (چَرخـ): زمینی در پوزه کوهی در
 شرقِ خنج که بهارانی زیبا دارد.
 اِچَل گَزی اُچُو: به چل‌گری برو. [چل‌گری،
 کوه‌پایه‌ئی در جنوبِ خنج که در بهاران
 به انواع گلها آراسته می‌شود].
 امانے (اَم نـ): همانند است؛ شبیه است.
 گَنم: گندم.

وایستے (وایس تـ): [مخفف وایستَدئے]:
 ایستاده است.
 اِگَه بَر اُچُو: از کوه بالا برو.
 چَشی لَوءِ کُناردونِ اُی بی (لُ اِ کُناردونِ
 اُ بی): نگاهی بر روی جنگلِ کُنار
 انداز.
 کَلیلَه: جوجه گنجشکِ تازه از تخم در آمده.
 چَخ چَخ اُش ئے (اُش اـ): دارد جیغ جیغ
 می‌کند.
 لَوءِ کُناریا (لُ اِ کُناریا): روی کنارها.
 گَهَر سائے (گَهَر سا اـ): گوهر سا است؛
 دارد گوهر می‌سابد و می‌ریزد؛ گوهر ریز
 است.
 اُش آسے (شاس سـ): [مخفف اُش آسِست]:
 برداشت.

واگشتئ: برگشته است؛ رجوع کرده است.

چون گُذَرِست (چوا): چه گونه گذشت.
مؤام نِه دانست (مَمِن دَنِست): من ندانستم.
کجا چو: کجا رفت.

تَه واخوَرَم (تَا واخُرَم): تا بنوشم.
غزل سَرا وا بَوم (وا بَم): باز غزل سرا شوم.
شکر خائے (شَکَر خا اِی): شکر خا است.

اِدَستِءِ مؤ چو: از دست من رفت.
امو دِه [مخففِ اِمو آدِه]: به من بده.
تَه واخوَرَم: تا بنوشم.

نگریستام [مخففِ نگریستایم]: دارم می نگرم.

چُدام [مخففِ چُدایم]: دارم می روم.
نِه پیدائے: پیدا نیست.
گُذشت ئے (گُذشت اِی): گذشته است.

فتنه

تَپ تَپ اَش ئے (اَش اِی): در حال تپش است؛ دارد دست و پا می زند.

بِیوم (بِ بَم): بشوم.
گُپ: گونه؛ رخسار.
لُنج: لب بالایی.

کِر دائے (کِر د اِی): دارد می کند.
اُور دائے (اُور د اِی): دارد می آورد.
خَرگِءِ تَش ئے (اِتش اِی): اخگر است.
اَش کِه [مخففِ اَش کِر د]: کرد.
اَش گِر ت اُود (اَش گِر ت د): گرفته بود.
نِه بَستائے: نمی بندد [استمراری].

لن ترانی

مِه جون جَخت: بر جانم جست.
اَش سُوخِندَم (اَش سُوخِن دَم): مرا سوزاند.
بَلَم اَش تُکِنَد: خاکم را تکاند.
نِگ: در.
وارُستَد (وارُست ت): از جا برخاست.
دوون: دوان؛ در حال دویدن.
تاوَنَدَه (تَوَن د): تابنده.
فُتون خیزون: افتان و خیزان.
پویون: پویان؛ در حال پویش.

شَوی (شَوی): شبی.
اُم کِر د (اُم کِی): کردم.
اُم آسِست (ما س اِی): برداشتم.
بُو دَم (بُو دَم): شدم.
اُود (اُد): بود.
چُدَم (چُدَم): رفتم.
هُویدا بو د (بو): هویدا شد.
اَش کشید: کشید.
اَش بَست: بست.

رُسْتَد (رُس تَ): برخاست.

گِنَابَازِي: دیوانه‌گری.

بَس آکُن (بَس آکُ): بس کن؛ کافی است.

لَن تَرَانِي: مرا نخواهی دید [عبارت عربی است در قرآن. داستان موسی که در کوه طور از خدا دیدار خواست و خدا گفت «مرا نخواهی دید»].

مال ء علم

دَش: دوش؛ دیشب.

مِين ء (مِينِ): میانه.

أَفْتَدِي (أَف تَدِ): افتاده است.

أَمِوِي (مِوِ): می‌خواهم.

أَش بَكُّوم (أَش بِ كُّم): بگویمش.

أَمُكْتُ: گفتم.

يَهْوِي (يِوِ): نمی‌شوی [زمان ساده].

چَش تِه مال تِي (چَش تِ مالِ): چشمت

به مال است.

أَش آكُد (شَاكُد): باز کرد؛ گشود.

جَوَاكُم شَادَد (شَادَ): پاسخم را داد.

أَش أورد (شْ أورد): آورد.

كَلَّاتِ آخِيَالِي أفتَدِي: سرت به خیالی

افتاده است.

چَش بَكُن: نگاه کن؛ بنگر.

أَش وَا بَار كِرْدِي: دوباره بار کرده است.

أَش بِيِن: ببینش؛ اورا ببین.

كُورُو (كُورِ): میوه نسبتاً تلخ و زبر و

ناگوارِ بوتهٔ کهور (نه درختِ کهور) که

برای رفع گرسنگی از سرِ ناچاری سابند

و خورند.

وَالْوِءِ دَسْكَاه: به روی دار و دستگاه.

أَش هَه: دارد.

چَاخ تِي (چَاخِ): چاق است.

خِيَك: مشکِ پر آب یا پرباد.

عَطْرَه ء عِگَال: دستار روسریِ مردانهٔ عربها

با سربندِ سیاهی که طنابِ موئین است.

اِينْگَا (اِنْ كُ): اینجا.

وَاخُوَان: برخوان.

اِين آيَاتَا (اِنْ آيَاتُ): این آیات.

اِينْدَا (اِنْ دُ): این گونه.

أَش نِيَسْتِي: ندارد؛ در اختیار ندارد.

أَرْزَش تِي (أَرْزَشِ): ارزش است.

تَوْپَا (تِ پَا): توپ.

بُل: افت و خیزِ توپ وقتی بر زمین زده شود

و به حرکت درآید.

تِگْ ء بُل تِي (تِگْ بُلِ): در وضعی مانند

توپ است که پیوسته در میانِ این و آن در

جَسْت و اُفْت است و دست به دست و پا

به پا می‌شود و بر زمین می‌خورد و بلند

می‌شود.

مِين كِه (مِينِ كِ): آن که.

خُوْب تِي (خُ بِ): خوب است.

اِهْشْتِ مَالِي: به خِشْتِ مَالِي.

أَشْبُوْءٌ (أَشْبِ-): داشته باشد.
مِينِدَا (مِنْ دَ): آن گونه؛ آن چنان.
مَهْيِي: ماهی.

خَوْرَدَائِنْت (خَرْدَانْت): دارند می خورند.
دیدا (دِدا) [مخفف دیدایه]: داری
می بینی.

اَمَّابَسْتِئِ (مَابَسْتِ-): بسته ام.
اَشْأَكِرْدِئِ وَاَز (شَاكِرْدِ-|وَاَز): کرده است
باز؛ باز کرده است.

مَا تِه لَوِّءِ دَنِيَا اَوْرْدِئِ (تِلْ-|دُنْ يَا
اَوْرْدِ-): ما را به روی دنیا آورده ای.
مَكُوْ (مَكِ-): مگو.

بِيُوِيْدِ (بِ بِي): بشوید.
هَيْلَمَوَائِي (هِي لَوَائِي): اندکی.
خُوْدِءِ مَا: باما.

اَكُنْ (اَكُ-): كُنْد؛ می کند [زمان ساده].
بَنْدَه يَات: بنده هایت.
بُوْءِ (بِ-): باشد.
وَاَز: باز.

اَشْهَسْتِئِ (أَشْهَسْتِ-): در اختیار
دارد.

إِسَاءِ: برای.
سَوَز: سبزه.

گَشْئِ (گَشْ-): دل پذیر است.
بِهَسْت: بهشت.

گُوْر: گبر؛ زرتشتی.

اَتْ كِرْدِئِ (اَتْ كِرْدِ-): کرده ای.
نُونْ (نُو): نان.

گِرِهِن: گره.

اَتْ يَه شِنَاسِءِ (اَتْ يَشْ نَاسِ-): شناسدت؛
تورا نمی شناسد.

يَه بَرْ (يَبْ-): نمی برد [زمان ساده].

يَه كُنْ (يَكُ-): نمی کند [زمان ساده].

اَتْ شَوْنْدِئِ (اَتْ شَوْدِ-): نشانده ای.

اَتْ بَسْتِئِ: بسته ای.

اَتْ گَتِئِ (اَتْ گَتِ-): گفته ای.

اَتْ لَاسْتِئِ: ساخته ای؛ ایجاد کرده ای.

وَاَمْبَاز: خُلفِ وعده مکن.

وَاَسِه: بردار.

پَيْشْتِه (پَيْشِ تَه): نقطه چرخش پایه در.

إِزْ پَيْشْتِه اَدْرْ بِيَاز: از نقطه چرخش پایه

به در آور- یعنی از میان بردار [دروازه

را].

رَهْ وَاكُوْ وَاَز [مخفف واكُنْ]: راه را باز کن.

رَوَزِيْنِءِ (رَوَزِنِ-): روزی.

كَمْ اَتْ كِرْدِئِ (كَمْ اَتْ كِرْدِ-): کم کرده ای.

پِشْ اَكُنْ (بشْ اَكُ-): بیشتر کن؛ افزون

ساز.

اَشْ آدِه (شَادِ-): به او بده.

يَه بَرْتِ (يَبْرْتِ) [مخفف يَه بَرْتِ]: نبرند.

شَوْنِي (شُنِي): ندارند.

شَوْنْ سَوَارِءِ گَارِيْنِءِ دَوَلْتِ كُنْ: بر گاري

ثروت سوارشان کن.

هَي اَشْ آدِه گَاز (هَهْ-|شَادِ): پشت سر هم و

پيوسته به آن بده گاز.

إِلْوِءِ مَرْتَمْ بَرِيْنِ (إِلْ-|مَرْتَمْ بَرِنِ): بر

روی مردم بریزان؛ بر مردم نثار کن.

حاجی

اِتْ اَكِه [مخفف اِتْ اَكِرْد]: می کردی.
اِتْ اَيَاد اُفْتَد (تا ياد اُفْتَد): به يادت افتاد.

كَب اِتْ اَيَه زَت (تا ي زَه): دهان بر هم زدی.

مِين شَوْنَا (مِنْ شَوْنَا): آن شب مشخص.
وا موندِه (وا موند): ماندی.

اِتْ گَدَرِنْد (اِتْ گَدَرِنْد): گذراندی.

هَنُك اَبُوْد (اَبُو): خنک شد.

رَخْشَن اَبُوْد (اَبُو): روشن شد.

چَش تِه دريایِ خَلایِکِ كِه [مخفف كِرْد]:
به دریایِ خَلایِکِ نگرستی.

اِز مِينِ اَيْنِ دريانا (اِز مِينِ اَيْنِ اِنِ دريَانِ):
از میانۀ این دریا.

بَوْنُگ: بانگ.

بَر آَرِے: بر آورد.

بَلَرِزِے: بلرزد.

اِتْ اَيَاد اُومَد (تا ياد اُومَد): به يادت آمد.

اَش كِرْدِ سَتُوْد: کرده بود.

مُرْدِ سَتُوْد: مرده بود.

تِه دَلْت گُت: به دلت گفתי.

مَو اِجَنگ اَم: من به جنگ ام.

خُوْدِ اَبَلِيس: با ابلیس.

تِه دِل اَدْر كِرْد: از دل بیرون کردی.

تِه گَرُوخت (تِگ رُوخت): از تو گریخت.

اِحَج وَاگِشْت اُوْد: از حج برگشته بود.

اَوِے چَه زَمَزَم: آب چاه زمزم.

اَش اُوْرْد اُوْد (ش اُرْدَد): آورده بود.

خَوْش اُمْدِ سِتِه: خوش آمده ای.

بِشَم: بگذار ببینم؛ به من نشان بده.

اَكِشْتِے: برگشته است.

اِتْ بَسْت: افکندی.

خُوْت (خُت): خودت.

اِتْ بَسْت: بستى.

اَدْر چُدِه: بیرون رفتی.

كِنْدِ سْت: کنده شد.

مِين وَقْتَا (مِنْ وَخ تَ): آن وقت.

گَم اُوْدِه (گَم اُوْدِه): گم بودی.

پَا وَ پَاِے (پَا وَ پَاِے): پا به پای.

سَكْ لَك اِتْ اُوْد: داشتی پویه می کردی.

اِتْ اَدْر كِرْد (تا دَر كِه): بیرون کردی.

اِتْ كِه (اِتْ كِه): [مخفف اِتْ كِرْد]: کردی.

جاگه: جایگاه؛ مقام.

جاگه اِبْرَاهِيمِي: مقام ابراهیم؛ جائی در

کنار کعبه که گویند ابراهیم پسرش

اسماعیل را خواباند تا سرش را ببرد و

برای خدایش قربانی اش کند.

اِتْ اَبَسْت (تا بَسْت): بر بستى.

اِتْ اَيَاد اُومَد (تا ياد اُومَد): به يادت آمد.

تِه اَلله دَد (تِ اَلله دَد): به الله دادی.

یِه دَارَم (یِ دَارَم): نخواهم آورد.
 اِز بون: بر زبان.
 یَشْنُقَم: نشنوم.
 اُم پُرسید (اُم پُرسی): پرسیدم.
 لُورُش: لبش.
 اُش آیَه نِه زَت (شایِ نِ زَه): بر هم نزد.
 وَا موند اُود (وا مودد): در مانده شده بود.
 مَومِنِ سَادَه نَا (سَادَن): مؤمن ساده مورد
 نظر.
 اُش دید اُود (اُش دیدد): دیده بود.
 اِت کئی آو (اِت کئی آه): به قطره‌ئی آب.
 خَشَنود اُود (خَشَنودد): خشنود بود.

بکنیه: بکنی.
 گهر: بزیر جوان سال.
 اِت بَسْت: بستنی.
 هرچی ات هَه (هرچیت هه): هرچه داری.
 پَس اِز مین: پس از آن. {آن در اینجا معرفه
 است.}
 اِت کِرْدِی (اِت کِرْدِی): کرده‌ای.
 اِت اِتْرَاشید (تِتْ رَاشی): می تراشیدی.
 نَش: ناخن.
 اِت اِگِرِت (تِتْ گِرِت): می گرفتی.
 مِه خُومِ دُور کِه [مخفف کِرْد]: از خودم دور
 کردم.
 گُفتون: بهتان؛ سخن دروغ و ناروا.
 دُرو (دُر): دروغ.

مَرْتَمِ گَرِشْتی

شِه پُرسید (ش پُرسی): از او پرسید.
 اُش فِهْمید (اُش فِه می): فهمید.
 مین ولانا (مین ولان): آن بار مشخص.
 جَنَه (جَنَه): جناح [از روستاهای لارستان].
 مین بومینا (مین بومیان): آن بومهای
 مشخص؛ آن سرزمینهای مشخص.
 شِه گُت: به او گفت.
 کاکائی (کاک ای): برادر بزرگتری.
 موهست ئه (م هست ای): داریم.
 اُچو (اُچو): برو.
 اُش وَا جِوزِ گِر (اُش وَا جِزِ گِر): سراغش را
 بگیر؛ جویایش شو.

مِه تِگِی خَاطِر: در خاطر م.
 گُذَشْتائِه (گُذَشْت ای): دارد می گذرد.
 مَمْدِی جَا فَر: محمد جعفر.
 چَرَوَه داری: چارواداری.
 اُش وَا سِه [مخفف اُش وَا سِست]: برداشت.
 اُش وَا بَسْت: بر بست.
 مِلیکی: گیوه که به پا کنند.
 زَرْدَه: خاکی رنگ؛ یکی از رنگها که
 نزدیک به رنگ خاکی است.
 اِدِه دَر چو: ازده بیرون رفت.
 اُش نِه اُود (اُش نِ اُد): نداشت.
 اُش کِه (اُش کِی) [مخفف اُش کِرْد]: کرد.

بش / به: باش.	أی نین (أ-نی): بنشین.
أش آده: به او بده.	وامان: بمان.
شوی (شوی) {ی وصفی}: شبانه.	گسیدوم (کَس-دوم): کس دیگریم.
رسیدن: رسیدند.	جل از: غیر از؛ به جز.
أش خواست: خواست.	أشو: امشب.
روون بوڈ (روون بو): روان شد.	بَس امئے (بَس-م-): مرا بس است.
أش زت: زد.	شِه دَر کِرْدَن: بیرون اش کردن.
أش نه آؤد (أش ن-آد): نداشت.	نِه رَسَم ئے: نه رسم است؛ رسم نیست.
گرگ پَرکی (گَرک پَرکی): ژنده پوش.	خالو جان (خال جان): دایی جان.
بُنْجور (بُنْ جور): آشفته مو.	هَشْتَن (هَش-ت): گذاشتن.
لُش ءُ پُش (لُش پُش): چرکین؛	خواهش شِه کِرْد: از او خواهش کرد.
چرک آلود.	یَدا (ی-دا): نه آید؛ نمی آید [زمان ساده].
هُونَ (ه-): بله.	اَهر تَهر آؤد (اَهر تَهر آد): به هر طور که
یا نَم کجایی: ندانم کجایی! غریبه که	بود.
نمی دانم اهل کجا است!	آمود/آموند (آمود): ماند.
این وقتا (ان وخت): این وقت.	شِه گَر واکِرْد (ش گَر واک-): به مصرف
خُوش (خُش): خودش.	رساند.
نِه اوائے (ن وا-): ننشسته است؛ حضور	ملکی نیاش: ملکیمه اش؛ گیوه هایش.
ندارد؛ حاضر نیست.	اواگشتون (اواگش تون): در مراجعت.
تِگ این دِه نا: در این ده. [شگل دیگر	اِپشور: به پشور؛ در پشور.
دها].	أش کشید (أش ک-شی): کشید.
براسوؤ شوت (ب-راس شوت): برادر	خُوت (خُت): خودت.
کهتر شوهرت.	مین خونوارا (مین خون وار-): آن خانوار
آشنا ئے (آش نام-): آشنایم است.	مشخص.
دور (د-ر): دروازه.	پلاس آمونده (پ-لا سا مود-): پلاس بر جا
زِنو (ز-ن-): زن ناشناس مشخص.	مانده و غریب مرگ شده.
یَه دیم (ی-دیم): نمی دهیم [زمان ساده].	شِه تِگ ءِ خونه افتد ستؤد: در خانه اش
اُچو (اُچ-): برو.	افتاده بود.

اَش آيَه اَزَه (شایِ اَزَه): بر هم می‌زد. [اَزَه

مخففِ اَزَت]

تَش شیه‌جوئم اَبست: آتش بر جانم
می‌افکند.

تَزَه وَتَزَه: تازه به تازه؛ نوبه نو.

اَش دَدَم: به من داد.

واسِه: بردار.

لُپ: رخسار.

کَلک: زنج؛ چانه.

رَخْشَن: روشن.

لوش: رویش.

اَش اَکِرِد (ش کِی): می‌کرد.

اَش بُرِد اَوُد (اَش بُرِدَد): برده بود.

اَز دَسْت چو: از دست رفت.

اَز حُوْد چُدَم (اَز خُ چُ دَم): از خود رفتم؛ از

خود بی‌خود شدم.

چَش کِه اَم اَکَد (ما کَد): چشم که باز کردم؛

چون دیده‌گشودم.

اَوْدِم (اَدِم): بودیم.

اَفْرَمائے: فرماید.

مَبَا خَسْتَه بَوَه (خَسْتِ بِي): مبادا خسته

باشی. از نیک‌دعاها برای مسافری که

از راه رسیده است.

اَدَارَه: آوری؛ می‌آوری [زمان ساده].

جِلَّ اَز مین: جز آن؛ غیر از آن. {آن در

اینجا معرفه است.}

اَرزوام نِه اَوُد (اَرزومِ نِ اَد): آرزو نداشتم.

اَش اَزَت (ش زَه): می‌زد.

کَموَتَر: کبوتر.

خَوْش اَوَمَه (خَش اَمَه): خوش آمد. [اَمَه

نوشته در ستش اَمَد است.}

خَنَه ئی (خَن اِی): خنده‌ئی {ی نکره}.

مَو شِه لُوءِ تَخْتِ اِبِهَلُوءِ خَوْش شونَد: مرا بر

روی تخت به پهلوی خودش نشانند.

اَش اَکَد (شا کَد): گشود.

اَش سونَد (اَش سَوَد): ریخت؛ نثار کرد.

لَوْرُش: لبش.

هَر وِلا: هر بار.

